

СТО ТРИДЕСЕТ И ПЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 17 май 1991 г.

(Открито в 10 ч. и 15 м.)

Председателствували: заместник-председателите Никодим Попов и Гиньо Ганев

Секретар: Иван Хараламбиев

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ (звъни): Дами и господа народни представители, имаме кворум. Заседанието се открива.

Проектът за дневен ред ви е известен.

1. Първо четене на проекта за Конституция на Република България.
2. Второ четене на законопроекта за чуждестранните инвестиции.
3. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.
4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1842 за адвокатурата.
5. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи.

Имате думата по него.

ТОДОР БОЯДЖИЕВ: Господин председателствуваш, отчитайки важния етап, в който навлезе работата на Великото Народно събрание няма да губя времето на колегите си и ще бъда съвсем кратък.

Една от особено важните функции на Народното събрание е да упражнява надзор върху изпълнителната власт - правителството. И един от най-ефективните механизми да изпълнява тази своя функция е чрез възможността народните представители да задават актуални въпроси. Използувайки това свое право, залегнало и в чл. 106, 108 и 109 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание, на 18 март 1991 г. отправих писмено питане по един, според мен, много важен въпрос, който засяга голяма част от нашето население, а именно тракийците. Въпрос, свързан с договора Моллов - Кафандарис, или известен още като въпросът за тракийския бежански заем и тракийските облигации.

Господин Попов е отговорил до председателя на Великото Народно събрание на 15 април 1991 г., че отговор по това мое питане ще даде министърът на финансите г-н Иван Костов. От 15 април досега - вече повече от месец, аз

не съм получил отговор на това питане, въпреки че отговорът е изготвен и в писмена форма изпратен до Бюрото на Великото Народно събрание.

Председателят на Великото Народно събрание академик Николай Тодоров и заместник-председателят на Великото Народно събрание господин Гиньо Ганев на големия тракийски събор в Кърджали миналата събота и неделя се убедиха, че по този въпрос тракийците проявяват изключително голям интерес. Този интерес съществува и в нашата зала, тъй като само за два часа миналият петък аз получих 80 подписа на народни представители, между тях ръководителите на повечето парламентарни групи, народни представители от всички сектори на залата, което показва, че въпросът е социален, с голямо човешко измерение, а не политически.

Настоявам, господин председателстващ, привличайки вниманието ви към чл. 114 от нашия правилник, в който се допуска министърът да не присъства, а да предостави писмен отговор, ако Великото Народно събрание не вземе решение да го задължи да даде устен отговор - ал. 2 на чл. 114, отново да отправите настойчива покана към министъра на финансите Иван Костов, в следващия петък да дойде пред Великото Народно събрание. Държа да получа устен отговор, защото писменият, подготвен от Министерство на финансите, определено не удовлетворява. Ако и в следващия петък министърът не е в състояние да дойде, то тогава да се прочете писменият отговор и да започне според правилника разискване по въпроса, тъй като ви предоставям предложение за такова разискване с подписите на 80 народни представители.

И доколкото съм на трибуната, в един момент, в който наши колеги слезат от парламентарната композиция, дано да не е въобще, а за кратък период от време, аз искам да поздравя моя близък приятел и колега от следването ми господин Васил Николов от Стара Загора, който ще се качи на тази парламентарна композиция.

И съм убеден, че ще направи всичко, за да допринесе активно да можем да приемем Конституцията, която заслужава нашата държава.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има ли други предложения по дневния ред? - Виждам, че няма.

Моля ви, така представеният дневен ред да се гласува от народните представители.

От 215 присъстващи. 215 са съгласни с дневния ред. Против няма, въздържали се също. Приема се следният

ДНЕВЕН РЕД:

1. Първо четене на проекта за Конституция на Република България.

2. Второ четене на законопроекта за чуждестранните инвестиции.

3. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Закона за прокуратурата.

4. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1842 за адвокатурата.

5. Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение на Указ N 1138 за създаване на единен следствен апарат при Министерството на вътрешните работи.

Искам да известя народните представители, че днес по проекта за Конституция ще се разисква до 12 часа и след това по другите точки от дневния ред.

За отговор на господин Бояджиев давам думата на господин Гиньо Ганев, който е добре запознат с този въпрос.

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛ ГИНЬО ГАНЕВ: Справедливо народният представител господин Тодор Бояджиев няколко пъти вече поставя настоячиво искането да се отговори на питането му за така наречените тракийски облигации на базата на спогодбата Моллов - Кафандарис. Вярно е, че в Бюрото се получи едно писмено становище, но след това и аз разговарях с министър-председателя и с министър Костов. Те продължават да обсъждат този отговор, за да не остане така негативен, както е представен в писмения си вид досега.

Аз смятам, че ние ще направим нужното именно на основание чл. 114, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание, идния петък, който е и ден за отговори на писмено поставени питання.

РЕПЛИКИ ОТ ЗАЛАТА: Другият петък е 24 май.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: По точка първа:

ПЪРВО ЧЕТЕНЕ НА ПРОЕКТА ЗА КОНСТИТУЦИЯ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Има думата господин Коста Андреев.

КОСТА АНДРЕЕВ: Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа! Искам да вярвам, че политическите спорове, които от два дни насам се разгарят особено бурно и които са резултат по-скоро на нашия морал и манталитет, няма да попречат на същинската работа на Великото Народно събрание, започнала с обсъждането на проекта за нова Конституция. Сега Великото Народно събрание е в часа на своя най-важен изпит и той трябва да бъде положен успешно, защото в политическия живот поправителни изпити няма.

Какво е главното в проекта за нова Конституция? Според мен на първо място това са гаранциите, които той дава за мирния преход към демокрация.

Второ, че създава правните условия за смяна на икономическата и политическата система.

Трето, че открива пътя за едно общество, изградено върху общочовешките идеали и ценности, където правата на личността стават върховен принцип.

Не мога да разбера как някои депутати с лека ръка отхвърлят този проект, без да са предложили нещо друго. Лично аз не бих се срамувал да се подпиша под тази Конституция, дори бих го направил с чувство на гордост. Това съвсем не означава, че проектът е идеален. Но дълбоко съм убеден, че при едно взаимно уважение между политическите сили в парламента и амбицията да си свършим работата, за която сме избрани тук, България в най-скоро време може да се поздрави с нова и добра Конституция.

Като приемам философията на проекта, същевременно бих искал да отделея някои въпроси, тъй като ги намирам за особено важни. Преди всичко за характера на държавата, която искаме да изградим. В преамбюла се казва, че искаме да създадем демократична, правова и социална държава, основана върху народовластието и съгласието. Новите моменти тук са думите правова и социална, които според мен отразяват най-прогресивните тенденции в политическото устройство на съвременния свят. Днес за социална държава се говори във всички страни, които уважават достойнството и правата на своите граждани. Не виждам никакъв смисъл от смяната на цялата система, която сега започваме у нас, ако в едно утрешно общество не бъдат защитени и гарантирани по-добре от днес преди всичко социалните интереси на човека. Хората се раждат равни и при равни възможности и заложи би следвало да имат равен шанс да живеят добре. Не пледирам за държавата майка, още по-малко за партията майка, която трябва да се грижи за всички и за всичко. Не, това засега поне е утопия. Но ясно е също така, че съвременната цивилизация не може да се развива без активната социална роля на държавата. Това ни подсказа и опитът на напредналите западни държави. Известно е, че там споровете за ролята на държавата и поемането от нея на важни социални функции се водят отдавна и трябва да кажем, че все повече надделява възгледът за увеличаване на тази роля. Времето на държавата - бирник и стражар, отдавна мина. Искам да вярвам, че ние се стремим към общество, където нито много богатите, нито много бедните ще бъдат много. Т.е. общество, в което една значителна средна класа ще определя социалния образ и жизнения тонус на нацията. Това обаче не може да стане без държавно участие в разпределителните процеси, като се насърчава активността на едни, ограничава агресивността на други и помага на трети. Някога се смяташе, че в условията на частната собственост и пазарна икономика е невъзможно да се води истинска социална политика. С това собствено

се обясняваше и тезата, че премахването на частната собственост и нейното одържавяване е единственото условие за премахване на всички социални злини, като недоимък, експлоатация на човек от човека и т.н. Колко погрешно се оказва всичко това, не се нуждае от доказателства. Сега частната собственост се обявява за неприкосновена. И може би това е едно от най-важните неща, което ще направи Конституцията ни конституция от друг тип, от друго естество, коренно различна от досегашната. Мисля, че именно тук, в неприкосновеността на частната собственост е моментът на преobraжението, онази точка, от която се променя самата посока на историческото движение. Всичко друго ще бъде вече следствие, включително и смяната на системата, която ще става върху законова, мирна, конституционна основа.

Да, часът на преobraжението вече тече. Обаче, поправяйки грешката с тоталното одържавяване на обществото, която бе първопричина за всички останали грешки през последните 45 години, ние ще допуснем нова, ако пренебрегнем социалната функция на съвременната държава, ако си въобразим, че с възстановяването на частната собственост и пазарната икономика автоматически ще решим всички проблеми, особено в социалната област и култура. Спирам се по-обстойно на този въпрос като човек, който вярва в социалната справедливост и смята, че тя е възможна и в условията на частната собственост и пазарната икономика.

Вторият ми въпрос е за характера на нашата Република. В чл. 1 се казва "България е парламентарна република". Намирам това определение за непълно и предлагам то да стане така: "България е демократична парламентарна република".

Въпросът не е формален. Някои ще кажат, че щом е република и при това парламентарна, тя не може да не бъде демократична. Но историята както на нашата страна, така и на други народи ни убеждава, че парламентаризмът и републиканизмът невинаги са достатъчна гаранция за демократизъм. Дяконът Левски го е казал по-добре от всички нас: "Демократска Република".

Господа, нека вземем тези думи от тефтерчето на Апостола и ги изпишем в чл. 1 на нашата нова Конституция. Определението демократична парламентарна република дава отговор и на много други въпроси, които сега витаят в нашия политически въздух. Става дума за монархията. Защото там, където има наследяване на властта и отсъствува моментът избор, не може да се говори за демокрация. Допада ми републиканската чистота на Българската социалдемократическа партия и на БЗНС "Никола Петков". Не ме учудват позициите на монархическите партии у нас, които напоследък развиват голяма активност. За тях това е естествено. Не мога да си обясня обаче флиртът с монархизма на

някои колеги - социалисти от новосъздадените групи в парламентарната фракция на БСП.

Ако някой все още не е избрал окончателно републиката, смятам, че това не е България. Призовавам за последователен републиканизъм и последователен демократизъм, за да не се срамуваме пред идните поколения.

В този смисъл намирам, че в проекта биха могли да се предвидят и други възможности за изява на демократизма в нашето общество. Какво имам предвид? Това са хората и институциите, които ще разполагат занапред с правото на законодателна инициатива. Ако за успешната смяна на икономическата система е необходима демонополизация, мисля, че за смяната на политическата система е необходимо да се разбие монополът на властта. Ето защо достъпът до кухнята на властта там, където се коват законите, трябва да бъде по-широк. Много повече хора чрез своите съюзи, синдикални и други организации би следвало да получат право на законодателна инициатива, право да предлагат, да внасят в Народното събрание свои проекти за закони, които те смятат за нужни. В сегашния проект това право се предоставя само на народните представители и Министерския съвет.

Продължавайки темата за демократизма, бих искал да споделя нещо и за президентската власт. Поддържам идеята президентът да се избира чрез пряко гласуване от народа. Но струва ми се, че проектът му дава твърде голяма власт. Опасявам се, че поради настъпващия хаос и поради слабите демократични традиции, това може да подхрани апетитите към еднолична власт. Все в тази посока бих намалил мандата на президента от 5 на 4 години, не толкова, защото ми напомня за миналите петилетки, а защото ще се засили контролът на избирателите върху президентската власт и ще се създаде по-голяма сигурност за демокрацията у нас.

Проектът, който обсъждаме, според мен има нужда и от сериозна редакторска работа. Много са излишните текстове. Особено онези от тях, които уреждат правата и задълженията на народните представители. Стига се дори до начина за определяне на техните заплати. Напълно излишни са такива членове като чл. 89, който делегира законодателство на Министерския съвет и др. Тръгвайки по текста, бих предложил в ал. 4 на преамбюла, след думата "съхраним" да се добави "териториалната цялост на Република България". В чл. 18 към сферите, които трябва да са изключително държавна собственост, да се добави "и националният ефир". Не смятам също така, че именно в Конституцията трябва да се третира въпросът за смъртното наказание.

Имам и други конкретни бележки, които ще представя на Бюрото.

Господа и госпожи народни представители, и така пред нас е един добър

проект, в който е отразен духът на времето, на промените, които осъществяваме. Убеден съм, че тази Конституция не само ще закрепил досегашните демократични преобразования, но ще се превърне в инструмент и гарант на по-нататъшните промени и на новата демокрация в България. Нека ѝ дадем нашата подкрепа, която ще бъде подкрепа за социалните, политическите и националните възжелания на българския народ.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата народният представител Стойчо Шапатов.

СТОЙЧО ШАПАТОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми колеги народни представители! Предложеният проект за нова Конституция на Република България отразява до голяма степен принципните становища на основните политически сили за най-важния закон на страната. Особено впечатляващо е, че и най-злонамерените критици на този проект, не са в състояние да посочат нито един сериозен аргумент, който би поставил под съмнение стойността и труда на нашите колеги от Комисията за изработване на проект за Конституция на България, а така също и на големия брой компетентни експерти, активната позиция на Бюрото на Великото Народно събрание, усилията на председателя на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България господин Гиньо Ганев и други, взели участие при създаването на този достоен документ.

Както всеки проект, така и проектът за нова Конституция на Република България съдържа някои спорни моменти. Има и слабости. Точно поради тези причини е предвидено новата конституция да се приеме с квалифицирано мнозинство на три четения. Досегашният ход на дискусиата показва, че съществуващите различия могат да бъдат преодоленни в интерес на демокрацията и полагането на здрави основи за възприемане на общочовешките идеали и ценности. Посредствени новатори, които отхвърлят с елитарно високомерие проекта за нова демократична Конституция на Републиката, без дори задълбочено да са го прочели, показват своята истинска същност, прикривайки се доскоро зад демагогски лозунги, грозни обещания и болни амбиции. Политическата недалновидност на най-десните от тях стана пречка добри професионалисти да не могат да вземат участие в този изключително важен за парламента и страната момент. Нещо, за което може най-искрено да се съжالياва.

Какви са моите конкретни предложения и бележки по проекта за нова Конституция на Република България?

Първо. По глава пета, озаглавена "Президент на Републиката". В чл. 102, ал. 1 е предвидено президентът да се избира за срок от 5 години по ред, определен от закона. Предлагам този срок да бъде променен, като президентът се

избира за срок от 4 години, определен от закона. Това ще съвпада и с мандата на следващите състави на Народното събрание.

В чл. 102, ал. 2 се казва, че за президент може да бъде избран български гражданин по рождение, навършил 40 години, който отговаря на условията за избиране на народен представител и е живял през последните пет години в страната. Предлагам да стане "и е живял през последните 10 години".

В чл. 103 се казва, че вицепрезидентът се избира едновременно с президента при условията и реда за избиране на президент. Предлагам текстът да се промени, като вицепрезидентът се избира от Народното събрание по предложение на президента с обикновено мнозинство от общия, а не от присъстващия брой на народните представители. Смятам, че това ще бъде правилно, тъй като, ако вицепрезидентът се избира по реда за избиране на президент, би могло да има несъответствие между политическите възгледи и другите убеждения, а все пак президент, който отговаря за националната сигурност на страната, трябва сам да предложи вицепрезидента, за да могат те да съставят един екип, който би допринесъл за националното съгласие и единство.

В чл. 142 е посочено: "Територията на Република България се дели на общини и области (окръзи)". Предлагам да се промени, както следва: територията на Република България се дели на общини, околии и области или окръзи. Ако мотивите за двустепенно управление са основателни и аргументирани, би могло да се обсъди като по-целесъобразен вариант за отпадането на областите, тъй като те няма да бъдат нужни за хората, които живеят в населените места.

Какви са моите мотиви в защита на околийската структура? Те могат да бъдат концентрирани най-общо в следните 12 пункта:

Първо, околията е най-непосредственият, естествено обособил се географски, административен, икономически и културен център, който обслужва най-непосредствено жителите на населените места.

Второ, в околийския център започва животът на човека, в този център се намира околийската болница, символично може да се каже, че тук се раждат и децата.

На трето място, в тези естествено обособили се центрове се провежда околийският пазар, който сигурно ще играе важна роля в прехода към свободна пазарна икономика.

Околийският съд също се намира там. Тук са свидетелствата за съдимост, мнозинството от жителите на населените места ще посещават този околийски център, за да се сдобият с документи за ползуването на селскостопанските земи и редици други въпроси.

В околийските центрове се намира околийската прокуратура, околийското управление на Министерство на вътрешните работи или на полицията, предприятията за автобусни и товарни превози, търговската база на едро и дребно. Образованието също е концентрирано в тези центрове - гимназии, техникуми, средни професионално-технически училища и други.

Не на последно място в околийския център се намира околийското предприятие по съобщенията, което поддържа връзките на жителите на населените места със страната и със света. Тук е околийското предприятие по енергоснабдяване и редица други.

Околийският център ще играе първостепенна роля в прехода към демократично общество. Населените места са свързани със здрава пънна връв с околийския център и нито ние, нито някой друг има право да забравя една азбучна истина, потвърдена от живота и доказала своята жизненост и непреходност през вековете.

По чл. 146 предлагам да се приеме вариантът на ал. 1, т.е. кметът да се избира пряко от цялото население, а не само от общинските съветници.

Необходимо е изцяло да се промени съдържанието на чл. 148, който в този си вид не урежда статута на околийския управител, поради това че още в чл. 142 за териториалното деление на страната не се предвиждат околийски структури. Според мен това е една от съществените слабости на този проект. Независимо че в Комисията по териториално и селищно устройство, на която съм член, имаше разработки на Географския институт, на Института по териториално и селищно устройство, които предвиждаха именно такива структури. Аз недоумявам по какви причини именно околийските структури не са намерили място в проекта за нова Конституция на Република България.

Чл. 151. Организацията и редът на дейността на органите за местното самоуправление се уреждат със закон. Предлагам това да стане като ал. 1 и да се добави нова ал. 2 към чл. 151. Тази алинея да има следния текст: "Мандатът на органите за местно самоуправление съвпада с мандата на Народното събрание". Тоест както е записано в проекта, за срок от 4 години.

Уважаеми народни представители, преди известно време приехме с мнозинство от повече от две трети Закона за собствеността и ползуването на земеделските земи. Възможно е в този изключително важен закон да съществуват и някои пропуски. Но по глобалните въпроси съгласието по време на гласуването на този проект беше впечатляващо. То беше повече от две трети. Ние доказахме, че можем да работим заедно в името и за благото на България.

Вярно е също, че на второто гласуване отсъстваха от страната колегите Стоян Ганев и Александър Йорданов. Първият беше в Норвегия, а вторият в

Съединените американски щати. Предполагам, че по-важни въпроси от Закона за земята са ги накарали да се отклонят и да не вземат участие при окончателното обсъждане и утвърждаване на най-важния документ, прист до този момент от Великото Народно събрание и засягащ интересите на милиони хора. След като нееднократно господин Стоян Ганев направи неуспешни опити да внуши на Великото Народно събрание, че е по-мъдър от цялата френска академия, той досега не е направил нито едно професионално изказване като юрист. Той демонстрира манталитет на анадолюско заптие. *(Негодувание в блока на опозицията, тропане по банките. Реплики: "Няма го Стоян Ганев, защо говорите".)* И сега отново се опитва да манипулира общественото мнение. *(Шум в опозицията, реплики: "Искате и ние ли да си отидем?".)*

ЕЛЕНА КИРЧЕВА *(от място)*: Защо правиш това, бе, момче?! *(Шум в залата)*

СТОЙЧО ШАПАТОВ: Като изразявам подкрепа на проекта за нова Конституция на Република България, искам и недвусмислено да заявя: цялата отговорност за саботиране и торпилиране дейността на законно избрания парламент следва да поемат тези, които чрез уличен натиск и шантаж се стремят да взривят гражданския мир и обновителните процеси в обществото. *(нарастващ шум в опозицията, негодувание и реплики)*

Евентуалното проваляне на новата Конституция и блокирането на икономическата реформа за неопределено време ще постави в крайно тежко състояние мнозинството от българския народ. Разпускането на парламента и насрочването на нови избори отново за Велико Народно събрание ще струва допълнително милиони левове и на без друго празната държавна хазна.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Моля ви, това няма нищо общо с Конституцията.

СТОЙЧО ШАПАТОВ: Ние сме избрани, за да дадем на българския народ новата демократична Конституция и тези, които не разбират това, ще трябва да понесат своята отговорност пред народа и пред историята. *(Шум в залата. Между депутатите отляво и отдясно се разменят директни реплики)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата за реплика господин Иван Богданов.

ИВАН БОГДАНОВ: Доколкото ми е известен този опит навсякъде да се сложи капак! В сушава година в кладенеца кофа не се пуска за щяло и не щяло, защото се мъти и точно тогава, когато ти се ние чиста вода, ще гълташ кал. *(Ръкопляскания вдясно на залата)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата Жеко Жеков.

ЖЕКО ЖЕКОВ: Рано или късно, след месец, два, три ще има избори. Ще се избират нови депутати. Дано те бъдат по-добри от нас. Сигурно ще има много тестове, но аз предлагам още един тест на всички партии, които да го използват. Нека боцнат депутата и ако от него не потече кръв, а жълто-зелена течност, да не го предлагат в избирателните си листа. (*Ръкопляскания от дясно на залата*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата господин Александър Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Уважаеми господин председателствуваш, уважаеми народни представители, дами и господа! Убеден съм, че всеки от нас независимо от неговите политически предпочитания е преизпълнен с чувството, че Великото Народно събрание пристъпи към изпълнение на своята върховна мисия - обсъждането и приемането на нова Конституция на Република България. Успешното изпълнение на тази върховна мисия зависи от нашата готовност да постигнем общо съгласие при взаимна търпимост и взаимно уважение към възгледите и предложенията, които се правят от различни народни представители, за да избегнем всякакви прояви на взаимни обвинения, които само могат да смутят здравата атмосфера за приемането на един такъв важен, основен, върховен закон на републиката като Конституцията за създаване на правните основи на изграждаща се демократична, икономическа и политическа система.

Както е казано и в преамбюла на проекта за Конституция, новата Конституция трябва да бъде израз на волята на целия народ за изграждането на демократична, правова и социална държава, основана на народовластието и съгласието. Представеният проект навярно се нуждае от допълнения и подобряния. Разискванията следва да действуват за постигането на тази цел. Има разпоредби, представени в различни варианти, които трябва да бъдат решени и изяснени по същество, а други трябва да добият по-голяма прецизност във формулировките. Ние поставяме вече началото на този процес, но в тази фаза на първото четене от изключително важно значение е чрез взаимно уважение на възможните различия в мненията да достигнем до общо разбиране за основите на Конституцията и изискванията, на които тя трябва да отговаря. Тези изисквания според мен са да се основава на обществените реалности и да съдействува за укрепването на гражданското общество в нашата страна, да отговаря на националните интереси и традиции, които изразяват най-трайните и върховни възжелания на народа, да държи сметка за развитието на съвременните конституционни системи, особено на онези държави, които са преминали през аналогичен на нашия преход, и държави, които се ползват с всеобщо призна-

ние на тяхното демократично устройство и демократична форма на управление.

Исходните концепции, от които лично аз си позволявам да изразя своето мнение, са онези разпоредби в основните начала, които определят характера на нашата държава - демократична и правова. Демократична, което значи да се управлява по общопризнатите принципи на демокрацията, включително и на принципа на уважение на малцинството от мнозинството и принципът, който никога няма да допусне мнозинството да злоупотреби със своето положение. Демократична - това означава също взаимно зачитане на различията в становищата. Правова държава - държава, която се основава на върховенството на закона. Социална - не държава опекун или пряк разпоредител с интересите на гражданите, а такава политическа организация, която закриля и осигурява законните интереси на гражданите и е гарант за обществен мир, ред и стабилност.

Аристотел е разделял държавите на добри и извратени според годността на дадена държавна система да постигне справедливост чрез правото, осъществявано от лица, избрани според техните способности. Социална държава е не само българската държава в Европа. Концепцията за социалната държава се съдържа, както знаете, в много демократични конституции - и на Франция, и на Германия, и на Испания и на много други страни. Според мен социална държава означава държава, за която не е безразлична съдбата, социалната участ на нейното население. Но не държава, която се намесва в икономическата област със средства, които не са присъщи нито на законността, нито на демократичните изисквания. Държава на гражданското общество, парламентарна република.

Тук бяха изказани съображения относно характера на парламентарната република, че силният парламент е слабост на демократичната държава. Позволете ми да не се съглася с това твърдение. То звучи дори абсурдно, защото този орган, който е най-широко представителен орган на държавата, избран чрез свободно, тайно гласуване от избирателите - абсурдно е да се оспорва не само неговата легитимност, но и неговите върховни компетенции. Парламентарна република, тоест република, която се управлява според върховния закон - Конституцията, в съответствие със законите на страната и по избор на населението. Аз съм поддръжник на идеята за мандатност при избора на президент, но в никакъв случай повече от два мандата. Що се отнася до продължителността на мандата на президента негово лично становище е, че той трябва да бъде поне с една или две години по-продължителен от този на парламента, за да има действителна приемственост в поддръжането на законността и стабилността

на правовия ред в държавата.

Неслучайно в повечето от държавите, които познаваме в света, и които имат общо признание като демократични, мандатът на президента е по-продължителен - в някои случаи с година-две, в други случаи с по-продължително време, отколкото това на парламента.

Републиката трябва да бъде действително управлявана според законите на страната и в съответствие с основния закон. Тук особено важно значение има взаимният контрол и взаимната съвместна дейност, функциите и компетенциите на органите, на законодателния орган - Народното събрание, на изпълнителната власт в лицето на президента и на правителството, държавната администрация и съдебната власт.

Що се отнася до местното самоуправление и аз съм на мнение, че в тази глава трябва да се внесат уточнения. Ако тук на този етап от обсъждането е целесъобразно народните представители да изразят своите предпочитания, аз съм изразил своето към двустепенната система на административно управление.

Конституцията трябва да се оценява от позициите на нейното съобразяване с основни международно установени стандарти за правата и основните свободи и задължения на гражданите - като Международната харта за правата на човека, която фактически е един комплекс от всеобщата Декларация за правата на човека и двете конвенции за правата на човека. Бих искал тук да отбележа с известно удовлетворение (и дано това се запази в текста на Конституцията), че нашата република ще бъде една от малкото страни в света, която в своята конституция изрично посочва като източник на правото Международната харта за правата на човека и това безспорно ще бъде достойнство, което, смятам, ще бъде оценено и от европейските, и от другите международни институции. Съобразяване с основните международни стандарти по отношение на правата на човека - това означава човекът да бъде в центъра на политическата, икономическата и правната система.

Тук се постави въпросът, защо се дава такова подробно изложение на разпоредбите относно правата на човека. Аз мисля, а и като член на Комисията за изработване проект за Конституция на България, бих искал да отбележа, че в това отношение ние не само следваме най-добрия пример на съвременното конституционно строителство, но и затова, защото една страна, която преживява прехода от тоталитарна към демократична система, е особено важно в тази област да има колкото се може по-голяма прецизност и определеност - закони, гаранции и защита на личните и имуществените права на гражданите и регламентиране на отношенията между гражданите и държавните органи чрез

тяхното определяне, чрез определяне на функциите и компетенциите на държавните органи по отношение на правата на гражданите. Конституционни гаранции, преди всичко подробното формулиране на правата и задълженията на гражданите е важна юридическа предпоставка за зачитането на тези права.

На второ място, както е предвидено в чл. 5, ал. 1 на проекта - прякото прилагане на разпоредбите на конституцията. Това не е конституция декларация, това не е конституция - обща програма, а конституция - основен и пряко приложим върховен закон, на който гражданите могат да се позовават както пред административните, така и пред съдебните власти.

Трето, че законът няма обратна сила, освен ако това е изрично предвидено и при условие, че се създават по-благоприятни последици за гражданите. Тази разпоредба също така е една правна гаранция за правата на човека.

Четвърто, задължение за държавата е да гарантира живота, достойнството и правата на личността и да създава условия за свободното развитие на гражданите и гражданското общество в съответствие с чл. 4, ал. 2 от проекта.

И още разпоредбата на чл. 7 от проекта по мое мнение има важно значение като една от юридическите гаранции за законност и зачитане правата на човека. Тя гласи, че държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица.

И най-после функциите и компетенциите на Конституционния съд и на Върховния административен съд - това са институционни гаранции за защита на правата на човека. Преди да завърша, бих искал да отбележа и един нов момент в нашия проект. Отношението към международното право като източник на право, който оказва пряко въздействие върху националното право.

Съгласно чл. 5, ал. 5 - международните договори, ратифицирани по законодателен ред в съответствие с Конституцията, влезли в сила и обнародвани, са част от вътрешното право на Република България. Те имат предимство пред вътрешното законодателство, вътрешните закони, които им противоречат.

Аз мисля, че това не е една декларация. Това е една разпоредба, която има много важни вътрешноправни и международноправни последици. Тя не е само една декларация, която ние правим, за да изразим намерение и добра воля за интегриране в европейската и световната система. Това е един акт, чрез който ние взимаме непосредствено участие в унифицирането и координирането на нормите на вътрешното право на различните страни, което е и една от важните предпоставки за международна законност, за сигурност и мир в света. Това е утвърждаването на международните стандарти за законността, възприети в нашето вътрешно национално право. Това е признаване на международните институции и тяхната компетентност в съответствие с договорите, които ние

сме ратифицирали. Това означава, че България трябва да промени основно своите позиции по отношение на международното правосъдие и международния арбитраж и с готовност да участва в международното правосъдие, когато се разглеждат спорове от компетентността на Международния съд като главен орган на Организацията на обединените нации.

Без да влизам в по-нататъшни подробности, бих искал само да отбележа, че икономическата система, която е предвидена по Конституцията, главно режимът на собствеността, принципът на равнопоставянето по закон на различните форми на собственост, на определянето на тяхната икономическа и социална роля е в зависимост от тяхната ефективност и интересите на народа. Политическа система, която се основава на политически плурализъм, която урежда правния статут на политическите партии и определя основните правила за тяхното функциониране.

Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Ние действително сме изправени пред един проект с достойнство, който аз си позволявам да кажа, бих защитавал както във Великото Народно събрание, така и пред опоненти извън него, извън нашата страна, защото съм дълбоко убеден, че този проект представлява една основа, която може да ни обедини и която можем да приемем по принцип. Вярно е, както казах и в началото, че има още много въпроси, които се нуждаят от по-нататъшна работа. Но нали затова сме тук. Нали затова е Комисията за изработване проект за Конституция на България. Нали за това е следващото, второ четене. И аз се надявам, че този проект на Конституцията ще се ползува със всеобща подкрепа по принцип на този етап от нашата работа.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата за реплика Георги Иванов.

ГЕОРГИ ИВАНОВ (*Шуменски избирателен район*): Съгласен съм с много моменти от изказването на Александър Янков, но не мога да възприема един момент, където той казва за властите, че тук трябва да има взаимен контрол. Не става въпрос за взаимен контрол, когато работим сега новата Конституция, взаимен чиновнически контрол. Ние трябва да създадем такава Конституция, която да осигури контрол от долу, контрол на обществото, контрол на народа. Такъв контрол! Ние познаваме този взаимен чиновнически контрол, когато "гарван на гарвана око не вади".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Господин Николай Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Аз съм особено впечатлен от начина, по кой-

то се реагира на този проект и не бих могъл да бъда достатъчно обективен при неговата оценка, тъй като твърде много участвах в кухнята и много често онова, което мисля, би било преповторение на моите възражения по отделни текстове, респективно онова, което е възприето като мое мислене, бих го подкрепил, ръководен пак от собствения си привкус. Следователно в случая не би могло да се разчита особено на такъв анализ.

Анализът, който искам да направя пред вас, е на друга плоскост - на плоскостта на конструкцията на основния закон.

Ние работим този конституционен проект в един много важен от историческо гледище момент затова, защото дълги години на нас ни беше внушавано, че законът идва да изрази вече съществуващи правоотношения. В случая чрез закона искаме да изградим нещо друго, тоест да възплътим една своя мечта за справедливост и ред. И тъкмо затова още в преамбула, който за някои може да звучи приповдигнато (но всъщност той е една мечта за един бъдещ свят, в който хората да живеят като човеди), ще срещнете разслоението на принципите и тяхното градиране едновременно. Ние искаме да създадем демократична, правова и социална държава.

Къде намира израз понятието демократизъм? Тук вече стана дума за това, че правата на човека намериха особен израз в този проект за Конституцията. Затова защото поначало бяхме ръководени от идеята, че личността изгражда едно общество, едно гражданско общество, което се вгражда вече в представата за една държава, но тази държава е изградена съобразно вкусовете и исканията на тези човеди, на личностите, обществото. С други думи, изоставихме принципа, когато трябваше да се вмести в представата за една държава, която ни определяше времето и мястото на съществуване и социалната функция.

В тази връзка ще забележите това, че Хартата за правата на човека, тоест всички документи на Организацията на обединените нации, първо, касаещи личността, второ, касаещи икономическите отношения, са възпроизведени. С други думи, вие имате един нов подход към третиране на въпроса за правата на отделната личност. Тук не става дума за приповдигнато прогласяване на нещо, което да не бъде гарантирано. В един по-късен момент ще ви обясня механизма на гарантиране на тези права, защото това мисля, че е най-силното в този проект, ако все пак мога да си позволя да кажа и нещо добро за него.

И така тогава, когато разгръщаме правилата на демокрацията, ние ги разгръщаме от личностните права през икономическите и тяхната защита. С други думи, формираме една нова социална същност на България. Доколко успешно - за това ще съдят тези, които идват след нас, но доброто намерение, идея-

та, мисля, че остават нескрити за вас.

В този аспект демократичността на предлагания проект чисто исторически се възражда в една наша представа за силна, демократична държава, която несъмнено като представа е изградена от конституциите преди всичко на Федерална Република Германия до обединението, на Република Италия и Испания. Отбележете, това са трите най-модерни конституции в Европа и в същото време три конституции, които бяха конституции на преход от тоталитарен към демократичен режим. Понеже ние трябва да изменим същия исторически път, правилно беше все пак да се облегнем на тези три конституционни проекта. Естествено ще видите и елементи на Френската конституция. Франция винаги е била страна, която е отъждествявана с демократичност. Но искам да ви обясня, че тук не става дума за един коктейл, за един конгломерат от идеи, механично свързани една с друга. Тук има една вътрешна логика и тази вътрешна логика се опитвам да изясня в това експозе, което правя пред вас.

И така - така прогласените принципи, включително възвеждането на новен принцип, че международните норми действуват и като норми на вътрешното право, че самият текст на Конституцията е достатъчно основание за защита пред който и да било съд, без да се търси друг закон от материалното ни право, това са вече сериозни гаранции, че не става дума за прогласяване на права, а за защита на права.

Ние прогласяваме, че България е правова държава. Правовата държава се характеризира с това, че политическият, стопанският живот на една страна се подчинява единствено на законите. Аз рискувам да ви стана досаден, но пак ще повторя любимата си фраза, някога стояла на римския форум: "Ние сме силни, защото спазваме законите". И тъй като не само аз, а надявам се всички мислят по един и същи начин, че България трябва да стане силна, от мое гледище, една от предпоставките за нейното израстване е това - тя да стане правова държава. Как се осъществява този механизъм на правова държава?

Ще забележите, че съществуват три институции, от които само една е позната до този момент - класическата съдебна. Три институции, които всъщност представляват някакъв огледален образ на трите власти. Като прогласяваме разделението на властите и се стремим този принцип да бъде защитен докрай текстово, законодателно, с изключение на две - три неудачи, на които бих се спрял по-късно, стремежът на проекта е в същото време да гарантира правата на личността. Как? Досега нашият политически живот е имал една много тъжна и опасна черта. Изпълнителната власт в своята доминанта над останалите власти беше такава, че тя не можеше да бъде обуздана по какъвто и да било друг път - по пътя на някакъв закон. В случая със създаването на върховен

административен съд, с възможността всеки административен акт на организациите на управление да може да бъде атакуван директно, с други думи, по всеки акт да се получи правосъдие. Това е една от най-съществените гаранции за демократичността на конституцията и за неотменимостта на прогласените права като демократични. Защото какво би струвало едно добре написано демократично право, ако не можем да го защитим. Право има онзи, който може да го реализира. Къде? В съда, за да го получи. Това е една от силните страни на предложения конституционен проект.

Също така ще забележите, че над Народното събрание, за което многократно е подчертавано, че е върховен орган на страната, че то е източникът на законността и създателят на законите, в същото време неговата дейност е все пак контролирана от Конституционния съд.

Знаете, нашият тъжен опит през последните няколко месеца многократно ни доказваше, че водени от страсти, стигаме до неточности от чисто правно гледище. С други думи, формулирахме законите не точно така, както трябва да се формулират, и понеже политическото противопоставяне даваше оттенък на поведението ни, действахме често пъти неразумно. При това, без да правя упреци отляво или отдясно, то беше наша колективна вина. Със създаването на Конституционен съд тази възможност вече е избягната.

По друг повод аз съм казвал, че в България все още няма достатъчно предпоставки за двукамарна система, а и необходимостта от бързо законодателстване ни налага еднокамарната система на този исторически етап. На нас ни предстои много сериозно преразглеждане на цялостното ни законодателство. Представете си при една втора камара, която действа винаги по-консервативно, това ще стане още по-бавно. Но ако би липсвал Конституционният съд, ние бихме стигнали до такива курioзи, когато буквално на следващия ден ще трябва да се замисляме и да преразглеждаме един или друг закон. Тези опасности са отстранени по пътя на създаването на една нова институция, която е именно Конституционният съд.

Моля да ме извините, не се опитвам да придавам политически привкус на това, което ще кажа сега, но в моята предизборна пропаганда аз изрично съм отбелязал, че ако бихме били една държава, която да има Върховна палата, най-малкото щеше да се знае произходът и начинът на формиране на националния ни дълг. Липсата на такъв институт ни доведе до пълно стопанско объркване и ако щете, до национален банкрут. Този институт също смятам за една от гаранциите за законността в страната. И в тази насока предполагам, че няма да се проявяват политически пристрастия, щом става дума за институт, който е от интерес за нацията ни.

Смятам, че с това експозе до голяма степен съм очертал онова, което формира държавата ни като правова, онова, което оцветява бъдещото поведение на гражданина на Република България.

Съдът като институция също е претърпял промени. Четвъртата власт, която реално съществуваше в България, осъществявана чрез военноадминистративните отдели и Главна прокуратура, е със силно променени функции. Ясно е, военноадминистративните отдели на партията вече не съществуват по силата на променената политическа обстановка, но прокуратурата от времето на Великата Френска революция или на Октомврийската революция вече няма да бъде. Така че, колкото и да е трудно на някои хора, те трябва да разберат, че за да се спазват законите, ние трябва да имаме прокуратура; за да се осъществи борбата с престъпността, ние трябва да имаме едно следствие, при това модерно следствие, но законността в една страна се изгражда и се крепи от авторитета на съда. В тази насока с връщането към Висшия съдебен съвет, с връщането към нов статут на съдиите, те престават да бъдат изборни, те стават назначаеми и несменяеми до навършване на възраст за пенсиониране. Всичкото това е поне нашият изразен стремеж да създадем непременно силна правова държава.

И сега ще си позволя да се спра на третия момент - социалната държава. Вчера чух множество аргументи, които са в подкрепа на открито поддържаната от мен теза за социална държава. Аз съм християндемократ и благодаря на Бога, че с едно обръщение към християнския свят отпреди десетина дни Папа Йоан Павел XXII декларира и преди всичко обоснова идеите на социалната държава.

И по друг повод съм съобщавал това, че в програмата на Германската християндемократическа партия има един раздел, който се покрива изцяло. Той е за социалната държава. И ако трябва да търсим историческите корени на понятието "социално", ще ви върна в Рим, където всеки патриций създаваше социум, тоест една общност на закрила, на взаимодействие, на преливане на блага, на защита на слабия. Защитата на слабия е един висш принцип, който ние отдавна забравихме, защото живяхме в периода на диктатурите, в периода на насилието, прогласено и осъществено на всички нива. А тогава, когато говорим за социална държава, ние вече се връщаме към онези добродетели на нашата раса, малко нагло ще прозвучи за онези, които са атеисти - на нашата религия, на всичко онова, което ни прави и българци.

Така че, социалната държава може да среща съпротива като понятие, но социалната държава като осъществен механизъм е нещо, което всъщност различава европейския тип държава от "банановите републики". И за да бъде още

по-точен, в чисто исторически план ще ви припомня политиката the New Deal* на президента Рузвелт, ще ви припомня и политиката на президента Рейгън. Как си представяте вие обновяването на френската индустрия през 80-те години, ако Франция не беше социална държава; как изобщо си представяте преустройството в икономиката на една държава, ако чисто социалните функции не бъдат поети от това общество. И понеже тогава, когато ставаше дума за икономиката на страната, центърът на тежестта вече не е в държавната регулирана икономика, а в икономиката, създавана от частните лица, икономиката, създавана от сдруженията на частните персони, пак повтарям мисълта на един известен американски икономист: "Трябва да направим дупка в джоба на богатия, за да подпомогнем онези, които се нуждаят от социална помощ".

Аз с изненада установих, че нещо, което съществуваше в преамбюла и което не е само красиви думи или пък поклон пред американския президент Джеферсън, правото на щастие е отпаднало. Ние в крайна сметка като обикновени същества в този велик космос, се домогваме до това естествено, нормално човешко благо - да бъдем щастливи. И тъкмо затова мисля, че в преамбюла трябва да бъде върнато това понятие, защото то осъществява нашия полет като идея, нашия полет като мечта. А ако бихме престанали да мечтаем, ние пак ще се върнем в някой мрачен период на застой. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Давам думата за реплика на Чавдар Кюранов.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Колеги, с голям интерес изслушах изказването на господин Павлов, но имам един въпрос към него. Напълно съм съгласен с това, че трябва да изхождаме от формулата за България като демократична, социална и правова държава. Но така или иначе, това беше в един от проектите член първи на конституцията. Той поддържа ли схващането, че би трябвало да бъде възстановен чл. 1, ал. 1, именно с това съдържание: "България е демократична, социална и правова държава"?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Отговорете, господин Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Господин Кюранов, това е въпрос на систематика. Аз определено считам, че България е държава, която трябва непременно да стъпи на тези три принципа. Ако вие поставяте въпроса за конституционния строй, това е отделен въпрос. Знаете, че всички предложени проекти бяха с

* *Новият курс - програмата на президента Рузвелт (анг.) - Бел.ред.*

предложения за република. В същото време посещението на Нейно Височество княгиня Мария Луиза, мисля, че така се титулуваше, доказа, че в България има не само републиканци. С други думи, ние не можем да противопоставим по още един признак българския народ, защото достатъчно сме го противопоставяли досега.

Ако това Народно събрание смята, че републиканската форма е по-подходящата форма, аз не бих възразил срещу това. Но нека като бъдем демократи, да бъдем демократи докрай. Тоест не бива да отричаме правото на съществуване на друга групировка от хора, която мисли по-различно от тези, които са представители в това Народно събрание. Така че систематично предложена от господин Кюранов формулировка, ако бъде изведена в чл. 1 от общите принципи, казвам аз, а не положения, но това е отделен спор, тогава ние бихме дали една приблизително пълна дефиниция за онова, което е нашият стремеж. Мисля, че още не сме навлезли по същество в разискванията и спорът дали това да бъде в чл. 1 или другаде, тепърва ще се разгаря.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Заповядайте, госпожа Петрова.

ДИМИТРИНА ПЕТРОВА: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Ние, представителите на Парламентарната група на "Екогласност", въпреки че виждаме в предложението конституционен проект определени недостатъци, смятаме, че тези недостатъци са поправими и че проектът може да представлява основа за обсъждане.

Народните представители от "Екогласност", като разчитат на разума, знанието и толерантността, смятайки парламентаризма за елементарно пред условие на модерната демокрация, останахме в този парламент, за да изпълним това, за което дойдохме тук - да гласуваме новата Конституция на демократична България.

Промяната на обществената система е сложен и бавен процес, който се осъществява с мъжество и търпение. Конституционните реформи са съществен елемент от този процес. Незабавната смяна на системата, смяната на системата утре, днес, сега, веднага е илюзия. Тя може най-много да означава кратък сблъсък, сътресение, след което хората се оглеждат и с разочарование установяват, че са действували в посока на една угония и най-много, че са допринесли за преразпределение на политическия елит. Незабавната, т.нар. революционна смяна на системата има висока социална цена и смисъл, който често е противоположен на очакванията. Реалните демократични завоевания са резултат от бавни политически процеси, от борба на различни икономически

интереси, а бързите и насилствени промени са повърхностни и обратими. (*Ръкопляскания*)

Няма абсолютно нови начала в историята.

"Екогласност" смята, че предложеният проект за основен закон на държавата дава възможност за конституиране и разрастване на гражданско общество в нашата страна, а това е основното съдържание на прехода от тоталитарно към демократично обществено устройство. Имам обаче да направя някои конкретни бележки по конституционния проект.

Първият оратор от вчерашните дебати каза, че в Конституцията трябва да има яснота и твърдост, че тя не трябва да дава възможност за произволни и капризни тълкувания. Златни думи. И във връзка с това не ме удовлетворява понятието за "политическото", залегнало в конституционния проект.

В конституционния проект понятието политическо, политическа сфера е сведено само до дейността на политически партии. Например в чл. 11, ал. 3. Предлагам навсякъде, където се говори за политически партии, да се добавя и "политически организации и движения".

Предлагам да отпадне от чл. 12, ал. 4, която гласи: "Сдруженията на гражданите, включително и синдикалните, не могат да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи на политическите партии".

Струва ми се, че не може предварително да се определи и огради съдържанието на това, което ще се разбира в следващите години и десетилетия под "политическо" и "политически цели". В последните два десетина години в много страни, особено в развитите западни демокрации, политически въпроси станаха такива въпроси, които традиционно не са били политически, като например въпросът за аборта, конкретни екологически въпроси, въпроси, свързани с дажната политика и т. н., от които би зависил изходът на изборите.

Няма такава инстанция, пък било то и бъдещият Конституционен съд, която да може да се произнася по това, коя дейност, примерно на една университетска, на една синдикална организация е политическа и кога една организация си поставя политически цели.

На същото основание предлагам да отпадне и от чл. 11 ал. 4, където се съдържа забраната за политически организации на етническа или верска основа. Също особено настоявам за отпадането на ал. 4 на чл. 13, където се казва, че "религиозните общности и институции, както и верските убеждения не могат да се използват за политически цели".

Един втори въпрос, на който бих искала да се спра, се отнася до защитата и гарантирането на човешките права. Забраната на цензурата трябва да се регламентира към по-общото право на изразяване, към чл. 38, ал. 1, тъй като та-

ка, както е регламентирана в сегашния проект, не са защитени срещу цензурата цели области на изкуството - изобразителното изкуство, киното, театърът, музиката.

Към чл. 38, ал. 1 да се добави изречението: "Цензура не се допуска". Изобщо ограниченията към правото на изразяване, а също и към правото на събиране и разпространяване на информация трябва да се въведат със закон, а не да се регламентирант от Конституцията. Защо? Това са области от международното право, които са много динамични и не е изключено в близките няколко години някои от тези ограничения, особено във вида, в който са въведени в настоящия проект, да отпаднат по силата на международен договор, по който България ще се окаже страна. Това автоматично би довело до потребност да се изменя и Конституцията, а редът, както знаем, по който се предвижда да става това в настоящия проект, е твърде сложен.

Поради това е уместно ал. 2 на чл. 38 да отпадне в сегашния ѝ вид, като вместо нея се въведе.

"Ал. 2. Границите на тези права се установяват със закон."

Друго, което бих искала да отбележа конкретно към проекта. Към чл. 3 на конституционния проект: "Официалният език в Републиката е българският", предлагам да отпадне следващото изречение, поради отново неяснотата, която вече беше посочена на термина "публични отношения" и да се направи второ изречение: "Административните и съдебните актове се издават на български език".

Предлагам в Конституцията, защото, както беше отбелязано, това за първи път е Конституция, в която се регламентирант повече права, отколкото задължения, да не се урежда задължително използване на официалния български език в държавните учреждения и публичните отношения, а да се регламентира правото на българския гражданин да бъде обслужван на официалния български език, т.е. не задължение, а право. Предлагам ал. 2, която да гласи: "На никой български гражданин не може да бъде отказано правото да бъде обслужван на официалния български език в държавните учреждения." Изречението би могло да спре дотук, но ако се настоява за някакъв еквивалент на това, което е наречено "публични отношения", може да се спори за една добавка "и при оказване" или "и при извършване на обществено организирани услуги".

Друга, струва ми се, много важна забележка към проекта е към чл. 5, ал.5, в която с изключително задоволство прочитам следния текст: "Международните договори, ратифицирани по законодателен ред в съответствие с чл. 85 от Конституцията, влезли в сила и обнародвани, са част от вътрешното право на Република България. Те имат предимство пред нормите на вътрешното зако-

нодателство."

Предлагам тук, след запетаята да се продължи с текст "и пораждат непосредствено права и задължения за българските граждани".

Едно важно право, което е утвърдено в международните актове в последните 45 - 50 години и което България, ако иска да не се влачи отново на опашката на европейската, а и на световната цивилизация би трябвало също да заложил в своята Конституция, е правото на свободно определяне на етническа идентичност.

Във връзка с това към чл. 6 предлагам ал. 3, която да гласи:

"Ал. 3. Всички български граждани имат право свободно да определят своята етническа идентичност. Не се допускат никакви опити за етническа асимилация против волята им."

И едно последно от многото съображения, които ще предам в писмен вид, което бих искала да засегна тук. Отнася се до това в Конституцията да се уреди и избирането на Велико Народно събрание по пропорционална система. Предлагам към чл. 64 да се добави втора алинея, която да гласи:

"Ал. 2. Изборите за Народно събрание се основават на пропорционално представителство."

Конституционното гарантиране на пропорционалната система, прецеденти за което има например в Конституцията на Испания, би имало поне три благоприятни ефекта за бъдещото развитие на страната. Първо, България би възприела система, към каквата води историческата тенденция на развитие на политическите форми от един век насам. Тя е по-справедлива, тъй като осигурява по-справедливо представяне в парламента на политическите тенденции такива, каквито те съществуват в самото общество, на икономическите интереси в него. Тя, пропорционалната система, е по-чувствителна към динамиката на политическите прегрупирания и е по-плавен преход от едно правителство към друго.

В България има дълга традиция на приспособяване на избирателната система към интересите на една или друга политическа партия - бих посочила на второ място към мотивите защо пропорционалната система да залегне в конституционния текст. Това пречатства установяването на политически традиции и подпомага безпринципните предизборни сделки.

Необходимо е в преходния период, когато констелациите на политическите сили се менят бързо, извън парламента през този период остават значителен брой партии и, които биха набрали инерция за кратко време и биха предизвикали политическа дестабилизация.

Мажоритарната система оставя непредставени или незначително предс-

тавени гъкмо такива сили, докато пропорционалната система им дава възможност да упражнят политическото си влияние вътре в парламента. Ето защо смятам, че би било разумно, ако гарантирането на пропорционалната избирателна система залегне в Конституцията.

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Има думата господин Валери Петров.

ВАЛЕРИ ПЕТРОВ: Уважаемо председателство, драги колеги депутати!

Моето изказване ще трае две минути, не повече. Може би ще се види някому, че то е някак си повърхностно, формално, сравнено с изказванията по същина, които слушахте досега.

Това е старата моя линия за въпроса за езика и за стила. Езикът и стилът, на който ще бъде написан основният закон на страната ни. Ние не може да не обръщаме сериозно внимание върху тази страна на въпроса. Трябва да направим всичко, но наистина всичко, за да можем според силите си да направим така, че този закон като форма, като език и като стил да бъде ако не съвършен, то близък до съвършенството. Да бъде ако не безупречен, то поне близък до безупречността. Не може да бъде иначе. Как да кажа, то е нещо като Библията за една страна. А Библията в много страни също е законодател за езика. Затова, като гледам, че въпреки всички усилия на Комисията по изработване на проект за Конституция на Република България и на всичките й (ако не се лъжа) девет подкомисии, все пак има неща, върху които стилистът, литераторът би могъл да направи своите малки забележки. Ще ми се да ви предложи нещо много просто. Да създадем (председателството да се погрижи за това), да създадем една малка делова група предимно от хора на перото - писатели, но и по-широко, хора, които се занимават с писане - литератори, преподаватели по литература и пр., каквито имаме тук, разноцветни. Тази група да бъде в помощ на Комисията по изработване на проект за Конституция на България между второто и третото четене или между първото и второто и второто и третото четене. Така че в сътрудничество с нея и без да се губи допълнително време, да може да изказва своите забележки, мнения, малки поправки, без да навлиза в юридическата и друга страна на нещата.

Много ми се иска тези мои думи да не останат глас в пустиня. Уверявам ви, че е много важно това нещо да стане. Ако не го направим, обръщам се към Председателството, то угре и вдруги ден и по-вдруги ден, защото тази Конституция трябва да трае и ще се разкайваме. Уверявам ви. Моля ви това мое предложение да не се загуби някак си, пък и аз ще се погрижа то да не се загуби. То има значение. *(Ръкопляскания в залата)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Благодаря ви, вашето предложение ще се осъществи. Има думата господин Иван Семков.

ГИНЬО ГАНЕВ: За един момент, господин Семков, за да прибавя и аз една дума. Ще има кратка почивка. Тя ще бъде много кратка. В нейния ход ще се събере парламентарният Съюз на демократичните сили, но след това всички трябва да бъдем в залата, и то с подходящ кворум, защото намерението е да се гласува докрай Законът за чуждестранните инвестиции във времето, което обикновено е отредено за работа в петъчния ден.

ИВАН СЕМКОВ: Пред нас най-сетне е проектът за Конституция на Република България. Конституция, за която бе избрано това Велико Народно събрание. Кой забави изработването на проекта, този въпрос няма да коментирам. Убеден съм, че всеки гражданин, който малко или много е следил работата на Великото Народно събрание, ще си отговори еднозначно и правилно.

Въпреки голямото ми уважение към изказалите се дотук представители на различни организации, аз смятам, че проектът, който ни се предлага, не е добър. И именно затова ние трябва да останем тук и да направим наистина един добър проект и да гласуваме една добра Конституция на България. Смятам също, че това, което ще роди Великото Народно събрание ще е кошуństwo, ако го сравняваме с Търновската Конституция.

При един бегъл прочит на проекта на Конституцията, както споделиха някои депутати, оставаме с впечатление, че наистина има декларативен характер. Много от правата, които се третираг от тази Конституция - правата на личността и на човека.

Аз бих отишъл малко по-далече и нека господата от лявата страна ме извинят. Именно някои моменти, когато чете човек тази Конституция, доста елементи приличат малко на един отчет на генерален секретар на БКП пред Пленум на ЦК на БКП. Нека младите хора от тази лява страна ме извинят. Те абсолютно не са имали това нещастие да слушат тези доклади, да ги четат и да ги обсъждат.

Но, нека не бъда голословен, това впечатление се създава именно от прочита на основните начала от глава втора. Почти в целия текст на Конституцията има едно безлично третиране на правата и задълженията на гражданите. Нека литераторите да кажат по-конкретно, но смятам, че се злоупотребява с "никой", "всеки" и т.н. и т.н. Просто мисля, че трябва да бъде конкретно и ясно казано дали това "никой", "всеки" и т.н. са български граждани или някакви там пребиваващи чужденци в България. Но нека за това последна дума имат юристите и литераторите.

Искам да мина направо към преамбула на Конституцията. Специално за

текста, който е включен - "социална държава". Аз смятам, че е достатъчно България да е демократична и правова. Ще възразите, че го има в конституциите на ФРГ, Испания, Франция. Ще възразите, че ние сме тръгнали към западните демокрации. Вярвам, че много от вас, особено от лявата страна, в това понятие не влагат смисъла на успяващ, проспериращ, реален и всички видове социализъм, даже и комунизъм от изминалите 45 години. Но нека дадем право на обикновения гражданин, живял при социализма през тези години, прозрял всичките блага, които му предоставяше и наследството, което му остави, той има резерви към това понятие, нека му дадем правото сам да реши. Знам, че ще срещна опоненти на тази теза. Вярвам, те не ще са малко както от лявата, така и от дясната страна. Това ще са тези, предимно от лявата страна, които с тези думи искат да кажат: "Ние пак сме тук." Да, вие господа сте тук за отбелязване. Искате да присъствувате и в Конституцията. Но смятам, че трябва да бъдем малко по-толерантни и да уважаваме именно обикновения гражданин, обикновения човек. Има достатъчно текстове в Конституцията, които наистина осигуряват социалността, защитата на тази личност, на обикновения гражданин от държавата. Дават достатъчно гаранции и смятам, че този текст може да не фигурира в преамбюла на проекта за Конституция на Република България.

Искам да отбележа още един момент в преамбюла. Чета предпоследния абзац: "Въодушевени от желанието да съхраним националното си и държавно единство, да спазваме Конституцията, законите, Международната харта за правата на човека и международното право, ние..." Под това "ние" се разбира представителите - Седмото Велико Народно събрание. "Ние заявяваме стремежа си да бъдем равноправен член...". Подтекстът е, че ние, Седмото Велико Народно събрание да бъдем равноправен член на обединена Европа и международната общност.

Аз предлагам прецизиране на текста, а именно: "Въодушевени от желанието си да съхраним националното и държавното единство и да спазваме Конституцията, законите, Международната харта за правата на човека и международното право, ние заявяваме стремежа си Република България (аз смятам, че място в обединена Европа няма Великото Народно събрание, а Република България има място там) да бъде равноправен член на обединена Европа и международната общност."

Искам да се спра и на няколко момента в ал. 3 на чл. 1. Казва се: "Никоя част от народа, политическа партия или друга организация..." Смятам, че с подтекста "друга организация" ние визираме пак политическа организация или организация пак под някаква политическа форма. Смятам, че тази дума би тряб-

вало да се заличи и да остане или наистина "организация", т.е. моята мисъл е, че наистина при пълен прочит на Конституцията, оставаме с впечатление, че много политизираме бъдещия парламент, който ще се избере и който ще управлява и ще законодателствува в нашата страна. Смятам, че имаме да предоставим, както посочиха и преди изказалите се оратори, малко по-широко поле, малко повече територия в парламента не само на политическите организации. Опасно е да политизираме нашия парламент. Пример за това е нашето Велико Народно събрание. Именно нашето Велико Народно събрание е силно политизирано и това може би е една от пречките, които не дават възможност то да работи точно, правилно и наистина да отговаря на изискването на времето, което го извика на живот.

Бих желал да се спра на един момент от работата на Великото Народно събрание. Имам впечатление, че нашето Велико Народно събрание работи като конвент. Конвент в днешния смисъл на думата. Доста често гилотината се задействува и много начинания на истинската демокрация, а не на перестройките се гилотинират. От кого? На този въпрос аз смятам, всеки би могъл да си отговори. Би могъл да си отговори и най-простият селяк на село, който вече е вкопчен в земята със закона, който му дадохме.

В главата за правата на човека държавата много гарантира, много предоставя, но малко са гаранциите, които предпазват обикновения гражданин от тази държава и от действията на служители на тази държава. Ще възразите с чл. 7 от Конституцията: "Държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове и действия на някои органи и длъжностни лица." Но кой ще квалифицира вината, кой ще определя тези незаконни актове? Нека юристите отговорят на този въпрос.

Бих желал да се спра по-специално на ал. 2 на чл. 16. Текстът гласи: "Дълг на всеки гражданин е по свой избор и възможност да действа за материалния и духовен напредък на обществото." Господа, това ми звучи като нещо старо, като нещо преписано, нещо от "милото хубаво старо" време. При една законова държава, при разкрепостени граждани, при установени собственици с независимост в стопанския живот, смятам, че те биха намерили възможност и биха осъществили тази възможност и своите права наистина да съдействуват за материалния и духовен напредък на обществото.

Искам да се спра също и на чл. 17. Бягаме от точно и ясно определение за частната собственост. Частната собственост е свещена и неприкосновена и унаследяема. Аз съм земеделец. По-голямата част от населението на България е свързано със земята. Ние не влагаме, и българинът никога не е влагал, в думата "свещена" собственост някакъв религиозен оттенък. За него тази дума

има много силно значение и аз смятам, че тя би могла да намери място с този подтекст в Конституцията. Стойността на тази дума е същата, която Апостолът на свободата Левски е вложил в думите "Чиста и свята република".

Бях желал отново да се върна на глава втора "Основни права и задължения на гражданите". Няма да се спирам пак на думите "всеки", "никой", според мен безлични местоимения, които не ангажират даден гражданин, чужденец, пребиваващ или някакъв друг.

Присъствува и нещо друго - миналото. От много текстове лъха да не се повторят беззаконията на комунистическия режим - лагери, издевателства. Аз, като представител на организацията БЗНС "Никола Петков", която изпита всичко това в най-голяма степен върху гърба си, приветствувам това, но ме смущава прекаленото усърдие на отделни лица, повтарям отделни лица от БСП да покажат, че присъствуват именно в тези текстове и колко много са се променили, колко демократи са станали, какви народовластници са. Аз и обикновените хора вярват на младите от вас, господа социалисти, но ние не забравяме поговорката: "Вълкът козината си мени, но правът не." Много от тези текстове ги имаше и в димитровската конституция. Мисля, че е по-правилно да определим какво е забранено на българския гражданин. Това се помни по-лесно, внушава повече доверие. Българският гражданин да знае, че на всичко останало има право.

В проекта, който ни се предлага, бягаме от пълно разрешение на етническият проблем. Защо? Смятам, че нямаме право да го избягваме, че трябва да го разрешим докрай. Не искам да коментирам кой създаде този етнически проблем. Твърдо заявявам, че нашият Земеделски съюз е за пълното му разрешаване.

Човек, като чете Конституцията, доста често среща думите "никой", "всеки" и т.н.

ЧАВДАР КЮРАНОВ: Така е във всяка конституция.

ИВАН СЕМКОВ: Извинете, но смятам, че преводът ви не е точен. В немската конституция е така. Имам много забележки и по отделни текстове, които ще предоставя на комисията в писмен вид.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ НИКОДИМ ПОПОВ: Обявявам 15 минути почивка.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Заседанието продължава с точка втора от дневния ред:

ВТОРО ЧЕТЕНЕ НА ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ИНВЕСТИЦИИ

Докладчиците - господин Карамфилов и господин Джеров, заповядайте! Второто четене, както знаете, е по текстове и свързаното с това непосредствено гласуване на всеки от тях поотделно. Имате думата.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Досега е гласуван включително чл. 3. Предстои разглеждането на законопроекта по-нататък.

"Инвестиции в стопански дейности

Чл. 4. (1) Чуждестранните лица могат да извършват инвестиции във всякаква стопанска дейност, освен когато това е забранено със закон. Извършването на инвестициите и на стопанската дейност се осъществява при спазването на българското законодателство, при спазването на морала и когато не заплашват общественото здраве, националната сигурност и обществения ред.

(2) Чуждестранните лица извършват инвестиции в страната без разрешение, с изключение на следните случаи:

1. инвестиции във военната промишленост и банковата дейност;
2. придобиване право на собственост върху сгради и други вещни права върху недвижими имоти;
3. отдаване под аренда на земеделски земи и земи от горския фонд;
4. инвестиции в отделни географски райони, определени от Министерския съвет;
5. инвестиции за използване на териториалното море, както и на континенталния шелф и изключителната икономическа зона;
6. инвестиции в отделни отрасли и дейности, определени от Министерския съвет, когато чуждестранното участие в дружества води до придобиване на контрол върху тези дружества;
7. сделки по прехвърляне на инвестиции, извършени с разрешение по реда на тази алинея.

(3) Чуждестранните инвестиции се регистрират по реда, определен от закона, за съответната форма на стопанска дейност. Инвестиции, за които не се изисква разрешение, се декларират пред органа по чл. 6, ал. 1 в срок от 30 дни от регистрацията.

4) Законно извършени инвестиции не се засягат от последващи ограничения или забрани."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Може би, господин Карамфилов, преди това "стихотворение" на чл. 4, кажете как то се написа - има ли промени спрямо първоначалния текст и да ги аргументирате.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Има промени в регистрацията, но не и по съдържание, с изключение на точка 7 от предишния текст, която касаеше капитализирането на държавния дълг.

Тъй като съществува точка 2: "Придобиване право на собственост върху сгради и други вещни права върху недвижими имоти", капитализирането на държавен дълг чрез продажба, прехвърляне на недвижими имоти се включва в контекста на точка 2. Затова е отпаднала, но не като изискване, а просто като редакция.

Други промени освен редакционни в сравнение с предшестващия текст няма.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Имате думата по текста. Той беше породил спорове. В резултат на тази дискусия, може би, както се докладва, те са преодолени. Има думата господин Карадимов.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Ще направя една съвсем кратка редакционна бележка. В първоначалния текст според мен точка 2 е формулирана много по-прецизно, като се казва: "Придобиване право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти." В сегашния текст фигурира една формулировка, която е доста странна - "Придобиване право на собственост върху сгради и други вещни права върху недвижими имоти." Собствеността върху земята влиза ли в този текст?

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Не. Изключва се.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Ама това е от принципно значение, а не само редакционно. Защото аз помислих, че е редакционно. В такъв случай въпросът се усложнява, защото очевидно в стария вариант се изключва правото на собственост върху земята, докато в този нов вариант това право на собственост се разрешава. И то без специално разрешение. Защото имаме придобиване право на собственост върху сгради и други вещни права върху недвижими имоти. Докато според мен предишният текст е много по-прецизен - "Придобиване право на собственост и други вещни права върху недвижими имоти." Не зная, може би нещо не мога да разбера, но ми се струва, че има някакъв нюанс, който би трябвало да се обясни, защото въпросът е и принципен, а не само редакционен. Ние с разрешение ще даваме право на строеж, а право на собственост? Изобщо не се изключва, а ако се изключва - къде? А ако не се изключва, това означава, че то без разрешение би трябвало да може да се придобива.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Текстът в това отношение е написан ясно, но нека не повдигам аз този въпрос. Има думата господин Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Не искам да предлагам нищо ново. Днес суг-

ринта, когато се събрахме представители на Законодателната комисия и на Комисията по икономическата политика, аз внесох едно предложение, което се задължих да уточня дали е перфектно. Затова сега, след като направих тази справка, мисля, че можем да го имаме предвид и да го гласуваме. А то е именно в чл. 4, ал. 2 - като нова точка 2 или 3 да влезе и прилагането на разрешителен режим във връзка с използването на радиочестотния спектър и определенията за страната позиции на геостационарната орбита. Това са нови понятия, нестандартни. Те са изключително право на българската държава и са области, които кореспондират с нейния суверенитет. Именно този режим, който сме въвели за разрешение, трябва да се прилага и в тази област.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Виденов.

ЖАН ВИДЕНОВ: Аз моля за извинение, господин Ганев. Зная, че не е съвсем по правилника, но ако разрешите, разбира се, бих взел думата по един вече гласуван чл.3.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аз искам да ви помоля, нека да приключим процедурата по чл. 4, която е в ход и на гласуване.

ЖАН ВИДЕНОВ: Моля ви след това, защото става дума за един принципен термин, който се отразява след това в целия закон.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: И така - по текста. В момента се прави едно малко уточняване в комисията. Но, господин Карамфилов, имате думата от името на Комисията по икономическата политика по предложението, което е направено.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Въпросът се решава в чл. 5, ал. 1. По отношение на предложението на господин Премянов - за използването на радиочестотния спектър, действително държавата трябва да има участие в тази област и да регулира и контролира нещата, но това попада в областта на концесиите. А концесиите, всяка една от тях, както ще видим в следващите текстове, се извършва със специален закон. Затова смятам, че тук не е мястото да се включи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли други становища? Господин Джеров, вие?

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Становището, което господин Карамфилов изложи пред вас, е и мое становище.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Премянов, вие дали сте убеден от тези аргументи? Да. Благодаря ви много.

Текстът е такъв, какъвто се докладва преди малко. Моля ви, гласувайте, госпожи и господа народни представители, чл. 4 с неговите четири алинеи и

изброяването в ал. 2.

С 234 гласували за, без някой да е против и при 3 гласа въздържали се - текстът на чл. 4 се приема.

Чл. 5, господин Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: "Чл. 5. (1) Чуждестранните лица и дружествата с чуждестранно участие не могат да придобиват собственост върху земята, подземните богатства, горите и водите.

(2) Чуждестранните лица и дружествата с чуждестранно участие, инвестирали в страната, могат да придобиват право на ползуване върху неземеделски земи за осъществяване от тях на стопанска дейност за срок до 70 години.

(3) Когато при прекратяване на чуждестранното участие в страната се продава недвижим имот или вещно право върху него, право на предпочитане при изкупуване при равни други условия има българският участник, а когато няма такъв, българската държава.

(4) Цената на недвижимите имоти, както и на вещните права върху тях се договарят свободно между страните."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, това е съдържанието на чл. 5. Господин Андреев поиска думата.

ЙОРДАН АНДРЕЕВ: Уважаеми колеги, аз не мога да приема за обоснована промяната на срока за право на ползуване върху неземеделски земи от 99 години, както беше предишната редакция, на 70 години. Доколкото ми е известно, в международната практика преобладава именно този по-дълъг срок и аз съм за него - 99 години. Струва ми се, че ние отново ще платим данък на старото политическо и икономическо мислене, ако приемем по-краткия срок. Напомням, че тук става дума не за право на собственост, а за право на ползуване, така че опасенията са неоснователни. На разпродажба на националните интереси, а тъкмо тяхната действителна, а не мнима защита, ние ще постигнем чрез промяна на текста в ал. 2 на чл. 5. Така че вместо за срок до 70 години, предлагам да се запише за срок до 99 години. Такъв един срок, ако щете, ще изиграе и своеобразно психологическо въздействие върху евентуалните чуждестранни инвеститори.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Мочуров поиска думата.

АТАНАС МОЧУРОВ: Подкрепям становището на комисията за 70 години.

Господа, 70 години са един цял човешки живот. Ако това не дава сигурност на чуждестранните инвеститори, не знам кое би им дало. А хората, които пледират за 99 години, знаят, че след 99 идва 100.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Дунев.

КИРИЛ ДУНЕВ: Уважаеми господа, аз бях един от тези, които направиха предложението вчера в Комисията по икономическата политика да се намали срокът от 99 на 70 години и основанията ми за това са следните:

Първо, всеки инвеститор си прави сметката, когато инвестира за колко време ще си възвърне инвестицията и след какъв период от време ще започне да печели. В съвременните условия това става от 5 до 10 години. След това започва да печели.

Дългосрочните инвестиции в селското стопанство, концесии, прибори се изкупуват за 15 до 20 години. Оттам нататък започват да печелят инвеститорите. А вярно, могат да се намерят основания, че в световната практика почти всички концесии или по-голяма част от тях са със срок 99 години. Това е по традиция, но тези концесии в по-голямата си част изтичат в края на този век, което означава, че те са скъпчени в края на миналия. А тогава практиката беше метрополията да сключва с колониалните си владения договори за такива концесии. И винаги в този договор е надделявало мнението на по-силния, това беше метрополията. Поради това и срокът е бил винаги по-дълъг.

Договоротът за концесия отразява съотношението на силите между сключващите. Сега, в съвременните условия измененията в икономиката, в рентабилността, в капиталовите минимума, които се инвестират, в трансфера на печалбите изискват да се съкращава този срок, за да се осигуряват интересите на страните, които дават концесията. Това изисква един по-кратък срок. Даже съвременните договори, които се сключват, са от порядъка на 20 до 50 години. Ние отиваме към максимален за сегашните условия договор за концесия.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Красимир Премянов поиска думата.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми колеги, нищо ново не предлагам, само искам да съобщя, че подкрепям предложението, направено от Комисията по икономическата политика, от нейния председател господин Захари Карамфилов, и това, което в същия дух предложиха нашите колеги Кирил Дунев и Атанас Мочуров. За да не звучи това твърдение голословно, смятам, че то е обмислено в друг контекст. Ние вече сме се ангажирали с един срок пред нашите партньори. Той беше добре аргументиран, когато обсъждахме Закона за изменение на Указ N 56. В един разнообразен, пъстър и широк състав правихме това. Тогава преценихме, че можем да създадем една традиция за 70-годишния срок. За да изглеждаме като стабилни законодатели, аз мисля, че в далечния случай можем да възпроизведем текста, даден от Указ N 56 и предложен от Комисията по икономическата политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Вие господин Джеров, също-

то становище ли имате по срока?

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Господа народни представители, винаги, ако разсъждаваме по подобен въпрос, можем да пишем и 60, и 70, и 80 години. Самата цифра не е нещо значимо, но последният аргумент на г-н Премянов, който и аз мислех да използвам, е този, че ние веднъж вмъкнахме този срок в Указ N 56, когато направихме една промяна и би било логично да продължим да мислим в същата посока. Това е аргументът.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Мочуров, дали не се оттегляте при това положение, защото 99 години?...

АТАНАС МОЧУРОВ (от място): Аз подкрепям предложението за 70 години.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аз се бях впечатлил от това, което се иска за 99 години, което е също срок на един човешки живот, само че по-легендарен. (Смях). Тогава гласуваме текста, така както се предлага със 70 години по ал. 2.

Текстът на чл. 5 се приема с 243 гласували за, 4 - против, и 3 въздържали се.

По-нататък, господин Карамфилов, заповядайте.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ:

"Издаване на разрешения

Чл. 6. (1) Предвидените в този закон разрешения се издават от Министерския съвет или определен от него орган въз основа на молба, към която се прилага технико-икономическа обосновка, съдържаща данни за очаквания принос на инвестициите по отношение на:

1. Технико-икономическо обновяване на производството на съвременно равнище, създаване и реализация на нови научно-технически продукти в областта на съответната стопанска дейност.

2. Създаване и разширяване на производството на конкурентноспособна продукция и стимулиране на производството с използване на местни суровини, материали и енергийни ресурси в съответната стопанска дейност.

3. Създаване на нови работни места.

4. Опазване на околната среда.

(2) Разрешенията за чуждестранни инвестиции в банковата дейност се издават от Управителния съвет на Българската народна банка по предложение на нейния председател.

(3) Разрешенията се дават в 45-дневен срок от постъпване на молбите. Отказът се мотивира. Разрешенията и отказите не подлежат на обжалване.

(4) Когато молбата е отклонена, може отново да се поиска разрешение при

промяна на предложението, съобразено с мотивите на отказа."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стефан Стоилов поиска думата.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Аз в комисията вероятно втръснах на моите колеги, но ще си позволя и пред пленарното заседание да повтора следното предложение към чл. 6.

В световната практика вие няма да намерите закон, разискващ тази материя, в която чуждестранният инвеститор да бъде отправан към неопределен адрес за регистрация, за получаване на разрешение, за оценка на предлагания инвестиционен проект. Винаги се казва: комисия, агенция, комитет, ведомство, институт. Ние правим пак едно българско изключение, като казваме:

"Министерският съвет и определен от него орган". Това веднага създава едно смущение у задграничните инвеститори, че ще чукат от врата на врата. И аз ви предлагам едно просто решение, продиктувано от международната практика - да решим веднага това да бъде комисия или комитет, агенция, ако повече ви харесва, но още в закона, в чл. 6 да назовем органа. А вече Министерският съвет нека издава правилник, статут, да назначава човека, който ще ръководи този орган. Но за чужденеца да има един орган, един ясен адрес. Второ. Пак международната практика показва, особено за страни, които са в нашето положение или са били в подобно положение, а вие знаете какво е то, проекти на много висока стойност (в един случай вие ще видите цифрата 50 млн. долара, в други случаи - 100 млн. долара), освен този орган, който ние ще запишем - комисия, агенция и пр., и пр., Министерският съвет да прави един преглед, една оценка на този инвестиционен проект. Така е в повечето бивши социалистически страни в Централна и Източна Европа, така е в нашите съседи на юг и т.н. И аз ви предлагам текст: "За проекти над 50 млн. щатски долара разрешение се издава след обсъждане от Министерския съвет." Това не е никаква пречка и в никакъв случай не трябва да се разглежда като никаква административна, бюрократична бариера.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Христо Христов.

ХРИСТО ХРИСТОВ (БЗНС): Уважаеми колеги! Аз подкрепям напълно изказването на проф. Стоилов в първата му част, но чл. 6 поражда в мен едно особено питане. Всички политически формации в навечерието на изборите в програмите си изтъкваха, че ние ще признаем приоритетното развитие на селското стопанство, на хранително-вкусовата промишленост и на леката промишленост. А нашето правителство все още не е представило програма за истинските приоритети в перспективното развитие на България. На мен ми се стру-

ва, че, когато приемаме един закон, който ще трябва да даде тласък в развитието на нашата икономика, сега, когато съзнаваме нуждата от истинска подкрепа на селското стопанство и на хранително-вкусовата промишленост, когато в този отрасъл виждаме едно звено, което може да измъкне българската икономика на по-високо равнище, тук е много належащо да отворим една врата, да създадем един тласък чуждестранните инвеститори да вложат повече средства в този отрасъл и да създадем реални предимства в това отношение.

Лично аз не се наемам така набързо да формулирам как точно трябва да стане това, но се надявам, че то не предполага много усилия и ако този текст на чл. 6 бъде обогатен с една такава клауза, то струва ми се, че по принцип целият закон би спечелил и би създал предпоставки за бързото развитие на това важно звено в нашата национална икономика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Георги Тодоров.

ГЕОРГИ ТОДОРОВ: Искам да направя добавка към точка 4 на чл. 6, ал. 1, като считам, че тя има изключителна важност. Към "опазване на околната среда" да запишем и "възстановяване на околната среда", нещо, от което съществено се нуждаем сега, а може би и в бъдеще, за приноса на инвестициите. Така че точка 4 да добие вида: "Опазване или възстановяване на околната среда." А може и "възстановяване и опазване на околната среда".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Красимир Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми колеги! Предполагам, че малкото време, с което са разполагали след днешното обсъждане на окончателния вариант, който трябва да гласуваме, е причината да бъде изпуснат един незначителен по обем текст, но много съществен. И той е в унисон с това, което подчерта и предложи като използване в тази област на чуждестранната практика проф. Стефан Стоилов. А то беше именно: органът, който бъде определен от Министерския съвет, ние знаем, че такъв би могъл да бъде и едно длъжностно лице, овластено от министър или друг. За да не се получи това в тази област, в която трябва изключителна колективност в мисленето и гаранции, че никакви конюнктурни обстоятелства няма да доведат до неблагоприятни последици, ми се струва, че този орган, изрично трябва да бъде подчертано, че е колективен орган. И пояснението към това, без да противореча на Стефан Стоилов, би могло да бъде: "и той конкретно наименуван", ако ние решим. Но аз държа, ако не се приеме неговото предложение към текста, който е даден - "Министерският съвет или определен от него орган", да допълним "колективен орган".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Росен

Михайлов.

РОСЕН МИХАЙЛОВ: Ужаваеми колеги! Искам да взема отношение по бележките, предложени от господин Премянов и господин Христо Христов.. Моето лично мнение, е че чл. 6, с предвидените текстове, най-вече в ал. 1, е задоволителен. Не бих казал, че това е най-добрият текст, който би трябвало да присъствува в един такъв закон. Имаше други, много по-синхронни и много по-актуални предложения, които бяха направени в Комисията по икономическата политика. Но искам да ви припомня, че целият този закон както в Законодателната комисия, така и в Комисията по икономическа политика в сегашния му вид пристига тук, в пленарната зала, на второ четене след много дълги и изморителни спорове и след, бих казал, много работа от страна на работните групи.

В този смисъл аз подкрепям предложението, направено от председателя на Комисията по икономическата политика господин Карамфилов, чл. 6 да остане и да се гласува в този вид, в който е предложено. Защо?

Първо, не бих се наел да движа ръката на правителството, когато все още то няма програма за своите приоритети. Заедно с това не смятам за необходимо ние да поемаме подобни отговорности. В този смисъл, вярно прекрасно е да вложим текст, който да предвижда някакъв отворен прозорец, много по-отворен при чуждите инвестиции в областта на селското стопанство. Но, моля ви се, приехме Закон за собствеността и ползуването на земеделските земи. Там ние имаме предвидено данъчно облекчение. От това по-ясно какво можем да кажем, когато идва чуждестранният инвеститор?

Заедно с това по отношение на органа, който би трябвало да се занимава с издаване на разрешения, смятам, че бележката на господин Премянов е удачна и в текста на чл. 6, ал. 1 може да се сложи една актуализация на текста - "се издават от колективен орган".

Това е моето становище и ви предлагам да гласуваме този текст веднага.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Толор Люцканов.

ТОДОР ЛЮЦКАНОВ: Аз имам едно предложение по отношение на ал. 1. Смятам, че в този си вид тя е много тромава и много претрупана. Моето предложение е от нея да остане само този текст: "Предвидените в този закон разрешения се издават от Министерския съвет или от определен от него орган въз основа на молба." Дотук.

Както виждате, аз се отнасям отрицателно към технико-икономическата обосновка. Смятам, че това ще създаде определена трудност на инвеститора да направи обосновка по нашия тертип, както сме свикнали. Освен това ще

изисква и някакъв експертен съвет, който да разглежда тази обосновка по тези традиции, които навяват твърде лоши спомени.

Освен това по-нататък има достатъчно много термини, за които всички специалисти ще кажат, че са много трудни за определяне - технологично и техническо обновяване на съвременен ниво, нови научно-технически продукти и т.н. и т.н.

Мисля, че спирането до "въз основа на молба" или ако искате на "молба по образец" е съвсем достатъчно. Всеки инвеститор твърде добре си е направил технико-икономическата обосновка за себе си, преди да пристъпи към молбата. И не виждам причина ние да изискваме това от него и да правим сметката още веднъж.

Що се отнася до тези точки, които са за опазване на околната среда и т.н., те са включени в други параграфи, които изискват спазване на стандарти, законодателство и прочее.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Карафеизов.

ЦЕЗАР КАРАФЕИЗОВ: Уважаеми председателю, моето предложение е текстът да бъде съвсем кратък и да отпадат точки 1, 2, 3 и 4. Текстът на чл. 6, ал. 1 да има следния вид: "Предвидените в този закон разрешения се издават от Министерския съвет въз основа на молба, към която се прилага технико-икономическа обосновка." Но точките 1, 2, 3 и 4 да отпадат, тъй като тези неща, както каза колегата, действително са тромави. И второ, ако ние препращаме към някакъв друг колективен или какъвто и да е орган, пак ще накараме през иглени уши да се провират чуждите инвестиции. Направо слагаме Министерския съвет, а след това той ако иска, да си създава други органи.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Нешев.

СТЕФАН НЕШЕВ: Уважаеми господин председателстващ, уважаеми колеги! Уважавам всеки ваш вот и съображенията, които изказвате тук. Просто не се вслушахте в господин Михайлов, който каза, че този закон много пъти е разглеждан в Комисията по икономическата политика и в Законодателната комисия. Вие трябваше да имате предвид, като предлагате да се опрости, че тук става дума за технико-икономическа обосновка при разрешителен режим. Има чуждестранни инвестиции, които само се регистрират. Но когато ще трябва да се дава разрешение, то органът, който трябва да даде разрешение, трябва да има съответната обосновка, за да го даде. Моля ви, задълбочавайте се върху текста, който четете.

И второ, подкрепям проф. Стоилов, че трябва да се конкретизира институцията, която ще дава разрешение, защото в нашата бюрокрагична безпът-

ца не трябва да отпрашаме хората с добри намерения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Янков.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми народни представители! Аз подкрепям предложението, което направи господин Люцканов, т.е. да се съкратят всички точки и да завърши текстът даже до "молба".

Мотиви. Разбирам, че това е закон за насърчаване на инвестициите, а не за създаване на перипетии за инвестициите. Там, където има разрешителен режим, ще се прилагат изискванията на разрешителния режим. Там, където има свободно инвестиране, ще бъде насърчавано.

Предлагам, с цялото ми уважение към двете комисии.... мисля, че са извършили много добра работа, но бих апелирал и към тях...

СТЕФАН НЕШЕВ (от място): Как един военно-промишлен комплекс ще се пусне, без да знаете защо.

АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ: Напротив, това после е работа на органите да определят в даления случай какви изисквания ще имат. Тук например се предложи и възстановяване на околната среда. Аз си представям кой ще дойде да инвестира в България при невъзстановяеми ресурси да възстановява околната среда. Никога няма да дойде.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Виденов.

ЖАН ВИДЕНОВ: Вземам думата по повод предложението на колегата Карафеизов. Струва ми се, че е най-правилно, ако не назовем точно в този член от закона колективния орган, овластен да издава разрешенията, а да посочим само, че става дума за колективен орган и по никакъв начин да не препращаме към Министерския съвет. Това обезателно трябва да бъде компетентен специализиран орган, който ще има огромна и много специфична работа.

Второ, именно отпращането към Министерския съвет ще създаде определени опасения у чуждестранните инвеститори, защото по международно приетата практика това не е функция на централния орган на изпълнителната власт. Ще изглежда твърде екзотично.

И на трето място, определени контролни функции Министерският съвет в тази сфера би трябвало да запази, но те могат да се осъществяват само на базата на някаква дистанция с някакъв специализиран орган.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Палакаркин.

ВАСИЛ ПАЛАКАРКИН: Господа от председателството, госпожи и господа народни представители! Подкрепям чл. 6 така, както е даден и подкрепям

господин Стоилов. Трябва да се пише кой дава разрешението, за да знаем и кой трябва да отговаря. Може да се пише "Министерски съвет - Агенция по чуждестранните инвестиции". И с това се решава въпросът.

Категорично отхвърлям всякакви предложения за съкращение. Не може да даваме разрешение, без да знаем за какво. Той може да иска едно разрешение, а да прави каквото си ще. Ние трябва да щадим българското национално стопанство и българския народ.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Величков.

АЛЕКСАНДЪР ВЕЛИЧКОВ: Аз мисля, че чл. 6 не трябва да остане в този вид, като го свързвам с онова, което приехме в чл. 4, ал. 2, точка 2, където се казва, че "разрешение се издава, когато се придобива право на собственост върху сгради." Значи, ако допуснем, че един чуждестранен инвеститор иска да закупи един магазин, той трябва да поиска разрешение. И към това разрешение трябва да предложи технико-икономическа обосновка. За мен това е смешно. И трябва да се върнем или към онова, което предложи господин Стоилов, ако не се лъжа, такава обосновка да се прави за по-големи инвестиции.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Дунев. И дано малко светлина да дойде от вашите думи.

КИРИЛ ДУНЕВ: Колеги, аз подкрепям предложението на проф. Стефан Стоилов за органа и ми се струва, че от точките в ал. 1 трябва да останат само трета и четвърта. Това са точките, които синтезират първите две - опазването на околната среда и създаването на нови работни места, ами това са изискванията към производството, които утежняват неговата рентабилност. Създаване на ново работно място по старите цени, средно взето за промишлеността в България, беше 30 хиляди лева за едно работно място. Сега ще бъде 150 хиляди лева. Щом бизнесменът може да се справи с това изискване, той си е направил сметката, че технологически ще обновява производството, че ще създава конкурентна продукция и ще ѝ търси пазари, така че да ѝ осигури рентабилност. Последните две точки синтезират в себе си първите две. Затова смятам, че е достатъчно да останат трета и четвърта точка.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Предварителното разискване по този текст приключи. Готов ли сте, господин Карамфилов?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Да. Уважаеми колеги, всички въпроси, които бяха поставени тук, са разглеждани многократно в комисията и в този смисъл аз съм напълно улеснен в отговорите. Въпросът на проф. Стоилов. Дискутиран достатъчно дълго и достатъчно убедително - отхвърлен като постановка за комисията. Не знам дали, господин Стоилов, трябва да повторя съображението,

но все пак депутатите ще гласуват и те трябва да бъдат информирани.

Първо, защо трябва да подписваме рецепта на правителството какъв орган то да създаде? Дали да е комисия, дали да е агенция, дали да е колективен орган. Мисля, че правителството като представител на изпълнителната власт може да реши този проблем самостоятелно.

Второ, ако предпием някакъв орган, не припизваме ли ние ролята на разрешителния режим в областта на инвестициите? Може ли една комисия или служба на Министерския съвет да вземе решение за една крупна инвестиция? Въобще възникват много детайли, които смятам, че трябва да се имат предвид и предложението самият Министерски съвет да си определи органа (това може да бъде и някое министерство). Да кажем, всички инвестиции в областта на индустрията и технологиите, да се разрешават от Министерство на индустрията и т.н. Нека да създадем една възможност правителството гъвкаво да решава този изключително динамичен проблем.

Вторият въпрос за селското стопанство на господин Христов. Също коментирам в комисията. Не този Закон за инвестициите е законът, който ще създаде преференции за един или друг отрасъл в нашето народно стопанство. Първоначално имаше една постановка да се дефинират отраслите, в които се въвежда разрешителен режим за чуждестранните инвестиции. След това установихме, че трябва да изредим или всички отрасли, което става вече безпредметно, или да оставим отворена възможност за прибавяне на други отрасли. Затова, господин Христов, въпросът за приоритетното развитие на селското стопанство ще го реши не Законът за инвестициите, а данъчният закон и Законът за митническите тарифи. Там се съдържат реалните преференции, ако инвестициите в селското стопанство бъдат освободени от данъци или пък бъдат въведени облекчени данъци и митнически тарифи, тогава ще имаме реален резултат за развитието на този отрасъл. И е абсолютно безпредметно въвеждането на такъв текст в този закон.

По отношение на точките в чл. 6. Просто искам да поясня. Ако ние ги премахнем, действително текстът ще се опрости, но така създаваме предпоставки за корупция. Това е една рамка, едни изисквания, които този орган, който ще дава разрешение, трябва да спазва. Въз основа на какво той ще откаже, или ще даде разрешение за дадена инвестиция, ако законът не му предписва някакви ограничения. И затова ние многократно подчертавахме този момент в Комисията по икономическата политика и с такава цел те са записани. Лично аз не възразявам в точка четвърта да бъде въведен текстът "възстановяване и опазване на околната среда". Но това е въпрос на схващане.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Джеров, професи-

онално ме смущава, когато в първата алинея на чл. 6 се казва "...обосновка, която съдържа данни по отношение на...". Имаме 1, 2, 3, 4. Те кумулативно се тълкуват. Може ли от всички да искаме четирите точки да бъдат удовлетворявани заедно? Не?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Не.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Е да, но както е записано, е.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Дължа още едно кратко пояснение. Тези четири точки не се отнасят за всички видове разрешения, които са изброени в чл. 4. Всяка една от тях се отнася за определен вид инвестиции, за определен вид решение, свързано с инвестирането.

ДЕПУТАТ (от място): Откъде става ясно, че е така?

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Много съжалявам, но това не е роман, за да се обяснява всичко. Просто логиката в контекста на закона е такава.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, но това ваше разбиране, господин Карамфилов, не може да бъде разбиране на всички, които четат текста. Трябва да помислим как да стане. Две думи, докато господин Джеров вземе думата.

Господин Карамфилов, съображенията, които се изложиха в полза на колективния орган, не са без значение. Нека да бъде тогава: "Министерският съвет или определен от него колективен орган." Той не може да натовари един референт да се занимава с това, най-малкото даже заради престижа на тази работа.

Господин Премянов може би е прав, също както и вие, да не се внушава, господин Стойлов, как да се нарича този орган. Според големината на инвестициите може да се наложи и самото правителство да се занимава с проблема. Та колективен, може би е разумно.

ИВАН ПЪРВАНОВ (от място): Тогава да кажем, че и Министерският съвет е колективен орган!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Или определен от него колективен орган.

Откъде се разбира това? (*Обръща се към Иван Първанов.*) Там пише: "...или определен от него...". Той може да определи орган, въвн от него, но определен от него. Толкова е ясно, господин Първанов. Нали? Той може да определи един орган, който да ви нарече вас или мен.

СТЕФАН СТОЙЛОВ: Уважаеми колеги, улавям, че настроенията клонят към нещо, което не създава особени проблеми, но все пак е стъпка напред спрямо тази неопределеност, а именно да се запише "определен от Министерския съвет колективен орган".

ИВАН ПЪРВАНОВ (от място): Като се каже орган, в съзнанието на всеки човек изплува, че е колективен орган.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Второто ми предложение е Министерският съвет да се произнася за инвестиции над определена стойност.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Комисиите са анализирали това. Във връзка с нуждата да се уточни да не се изискват кумулативно предвидените в точка 1, 2, 3 и 4 изисквания.

Има думата господин Джеров.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Между изказванията успяхме да направим някакъв текст, който ви предлагаме за обсъждане. Става дума за ал. 1 на чл. 6. Тя би могла да добие следното съдържание: "Предвидените в този закон разрешения се издават от Министерския съвет или определен от него орган въз основа на молба, към която се прилага технико-икономическа обосновка, съдържаща съответни данни за:" и се преминава към изброяването. Съгласен съм и смятам, че с господин Карамфилов нямаме различия по отношение на точка 4, която да добие редакцията: "Възстановяване и опазване на околната среда".

По предложението за отпадане на четирите точки съм солидарен с направеното възражение в смисъл, че тогава, когато се иска разрешение, то трябва да се базира на нещо. Все пак Министерският съвет или органът, който ще преценява, трябва да изисква нещо. Защо трябва да оставяме пълна свобода във всеки конкретен случай един орган да определя какво ще иска от чуждестранния инвеститор? По-прецизно е законът да постави изискванията, а органът на базата на тези изисквания и тяхното спазване да даде съответния отговор.

Когато казваме, че разрешенията се издават от Министерския съвет или определен от него орган, това не е неprecizно. Защо трябва в закона да запишем точно всичко? Нека уважаваме Министерския съвет. Той ще определи дали лично или негов орган ще дава съответните разрешения. Моля народните представители да гласуват чл. 6 с двете промени, които предлагаме съвместно с господин Карамфилов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Джеров, бихте ли казали нещо за настояването органът да бъде квалифициран като колективен. Това не е толкова неprecizно. Знаем, че органът може да бъде едноличен и колективен.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Не е толкова страшно и не трябва да ни е страх, че дори когато е едноличен орган той ще пристъпи задълженията си. Ако започнем да се страхуваме така от един орган, струва ми се, че навлизаме в съмнения, които не са основателни.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Преминахме към гласуване на така уточнения чл. 6, като в ал. 1 към съществителното орган допълнително ще се произнесем дали да бъде колективен, или да остане така. Гласуваме съдържанието на чл. 6, уточнено от двамата докладчици. Моля гласувайте!

С 238 гласа за, 5 против, 9 въздържали се, текстът се приема.

Моля, гласувайте предложението в ал. 1 към съществителното орган да се добави прилагателното колективен.

Със 125 гласа за, 77 против, 19 въздържали се, предложението се приема.

Има думата господни Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ:

"Форми на стопанска дейност на чуждестранните лица.

Чл. 7. Чуждестранни инвестиции в стопанска дейност в страната могат да се извършват във всички юридически форми за предприятия, установени в българското законодателство за местни лица.

Неограничаване.

Чл. 8. Максималният размер на чуждестранното участие в новоучредени или съществуващи дружества не се ограничава."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Няма други становища. Моля, гласувайте докладваните от господин Карамфилов чл. 7 и чл. 8.

С 211 гласа за, 1 против, 4 въздържали се текстовете на чл. 7 и чл. 8 се приемат.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Преминаваме към чл. 9.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: "Закрила на вещните права на чуждестранните инвеститори

Чл. 9 (1) Инвестициите на чуждестранните лица не подлежат на конфискация и изземване с административен акт, ако той не подлежи на съдебно обжалване.

(2) Недвижимите имоти на чуждестранните инвеститори не могат да бъдат отчуждавани, освен за важни държавни нужди, които не могат да бъдат задоволени по друг начин.

(3) При отчуждаване чуждестранният инвеститор се обезщетява по споразумение. Ако не се постигне споразумение в 90-дневен срок от съобщаване на решението за отчуждаване, видът и размерът на обезщетението се определят от окръжния съд по искане на заинтересованата страна.

(4) Когато обезщетението на отчуждения имот е парично, то се заплаща веднага, след като вземането стане изискуемо и е свободно преводимо в чужбина. Отчужденият имот не може да бъде завзет от държавата преди пълното плащане на дължимото обезщетение."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е съдържанието на чл. 9. Има думата господин Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! С колегата Вълканов обсъдихме ал. 1 и констатирахме, че тя е неточно редактирана с правната терминология. Конфискация в случая не може да съществува, може да съществува само "отнемане", и то "отнемане", а не "изземване". Защото понятието "отнемане" съществува в нашето законодателство в други закони и текстове, а "изземването" е нещо съвсем различно. Искам да добавя следното. Конфискацията е понятие на наказателното право, а не на административното право. И още - тя е отгечена напоследък в съвременното наказателно право, и на последния конгрес във Виена преди две години имаше много възражения срещу нея. Така че ние предлагаме да се заличат "подлежат на конфискации и изземване" и да стане "подлежат на отнемане с административен акт".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Куманов.

Аз ще помоля народните представители да останем след 14 часа, за да се приключи законът. Той е в ръцете ви и виждате това. Молбата ми да замести гласуването, искам да кажа.

ДИМИТЪР КУМАНОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги! Както всички знаем, икономическият имидж на нашата страна далеч не е висок и няма твърде много желасци да влягат капитали у нас. С оглед на това смятам, че положенията в чл. 9 би следвало поне редакционно, а и по смисъл да се омекотят, за да ни представят в една по-благоприятна светлина.

Предлагам допълнително да се обмисли редакцията на чл. 9, като, ако не може да се направи друго, поне в ал. 2 да се прибави освен "за важни", "за изключително важни" държавни нужди.

В ал. 4, когато обезщетението за отчуждения имот е парично, "то се заплаща...", бихме могли да прибавим "...във валута, посочена от ищеца" веднага след вземането.

Освен това имам една обща забележка пак във връзка с недостатъчната икономическа представителност на нашата страна и желанието ни за постъпление на чужди капитали. Ако аз, въпреки че не съм икономист, бих редактирал закона като цяло, най-напред бих поставил тези членове, които дават привилегиите и облекченията за чуждите вложения, а след това забраните.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Други становища няма.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Чухме две становища, едното изказано от колегата Корнажев. Нашите разбирания са единни, съвместни. То-

ва, което той направи като възражение, от правна гледна точка е напълно екзактно. Бих предложил чл. 9, ал. 1 да има следната редакция: "Инвестициите на чуждестранните лица не подлежат на отнемане в полза на държавата по административен ред, ако актът не подлежи на съдебно обжалване." По този начин текстът е правно екзактен, а същевременно и редакционно го подобряваме.

По отношение на направените други предложения смятам, че от правна гледна точка текстът е редактиран правилно и не би трябвало да търпи никаква промяна. Опасенията в тази насока са неоснователни. След като ние казваме в ал. 4, че "след като вземането стане изискуемо", т.е. свободно преводимо в чужбина - с това не фиксираме валутата, а тя ще бъде и свободно уговаряна между страните.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Карамфилов, вие имате ли друго становище във връзка с предложението на народния представител Димитър Куманов?

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Аз мисля, че предложението на господин Куманов - изплащането на обезщетенията да става във валута, която поиска съответният собственик, е неправилно. В България, както и във всички страни, се търгува, като разплащанията се извършват в национална валута. Би било погрешно, ако въведем такъв текст.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Преминаваме към гласуване така, както са направени уточненията на чл. 9. Гласувайте, моля ви!

218 са гласували за, никой не е против, 3 въздържали се. Текстът се приема.

Преминаваме към чл. 10, господин Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ:

"Концесии

Чл. 10. Областите, условията и редът на предоставянето на чуждестранни лица на концесии за проучване, проектиране, разработване, извличане и използване на природни ресурси и стопански дейности, върху които е установен държавен монопол, се определят само въз основа на специален закон за всяка концесия."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: За всяка концесия поотделно, това е мисълта. Текстът е ясен. Има ли предложения? Няма. Гласувайте, господа, моля ви.

Текстът се приема с 214 гласували за, нито един против и 1 въздържал се.

Преминаваме по-нататък.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ:

"Превод на доходи и обезщетения.

Чл. 11 (1) Чуждестранно лице, извършило инвестиция в страната, може да приведе в чужбина реализираната във валута печалба, лихви, дивиденди и др. доходи от инвестицията си.

(2) Българска народна банка продава конвертируема валута срещу левове по централен курс, когато чуждестранното лице, извършило инвестиция в страната изнася:

1. Полученото в местна валута обезщетение за отчуждена инвестиция.
2. Частта от ликвидационната си квота, получена в левове до размера на направените валутни вноски в капитала.

(3) Чуждестранно лице, извършило инвестиция в страната, може да обменя реализирани от инвестицията си печалба, трудово възнаграждение и ликвидационна квота в левове чрез закупуване на валута по пазарен курс от всяка банка, която извършва такива операции, както и да превежда закупената по този ред валута в чужбина.

(4) Преводите по предходните алинеи се извършват не по-късно от 30-дневен срок, който започва да тече от деня на постъпване в Българска народна банка на молбата на чуждестранното лице за превод. При забава се дължи пазарна лихва за безсрочни депозити.

Трудови и осигурителни отношения.

Чл. 12. (1) Трудово-правните отношения, възникващи във връзка с извършването на инвестиции в стопанска дейност от чуждестранни лица, включително и съвместно с местни лица, се уреждат с трудов договор.

(2) Трудовите спорове, по които страна е български гражданин, се решават от българските съдилища, а ако страна е чужд гражданин съгласно уговореното с трудовия договор.

(3) За неуредените в трудовия договор въпроси се прилагат разпоредбите на българското трудово законодателство.

(4) Българските граждани, които са в трудово-правни отношения с работодател по ал. 1, се осигуряват задължително за всички осигурителни случаи съгласно българското законодателство. Чуждестранните работници се осигуряват съгласно предвиденото в трудовия договор".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, това е съдържанието на двата текста, те са изследвани много добре в комисиите. Предложения няма. Моля ви, господа, гласуваме чл. 11 и 12.

218 гласа за, от общо гласували 218 народни представители, никой не е против, няма и въздържащи се, текстът се приема с ръкопляскания. По-нататък.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Административно-наказателни

разпоредби.

Чл. 13. Чуждестранно лице, което извършва инвестиция в стопанска дейност без регистрация или разрешение, ако такова се изисква, се наказва с глоба, равна на двукратния размер на реализираната в страната печалба, установена от данъчните органи, но не по-малко от 50 000 лева. В този случай неговата дейност се прекратява. Нарушенията се установяват от органите на Министерството на финансите, а глобата и прекратяването на дейността се постановяват от министъра на финансите и се обжалват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това е текстът на чл. 13. Тя е една наказателноправна норма. Господин Вълканов иска думата.

ПЛАМЕН ВЪЛКАНОВ: Колеги, за мен лично възниква едно съмнение дали няма да се отклоним от принципа не два пъти за едно и също нещо, тъй като в текста ми се струва, че са предвидени две административни инстанции - веднъж глоба, втори път - прекратяване. Този принцип отдавна съществува в административното право, в това число и в нашето законодателство.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Второто не е санкция, господин Вълканов.

ПЛАМЕН ВЪЛКАНОВ: Тъй като, ако приемем, че това е гражданскоправна последица, ще трябва да си отговорим на въпроса, ще има ли право министърът на финансите да постановява като административно наказание. Това е въпросът.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Други становища? Няма. Господин Джеров, вие?

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: В случая ние имаме различия с колегата Пламен Вълканов. Не е санкция. Аз съм съгласен две-три санкции за едно нарушение не е допустимо, но нека видим увода или елемента на фактическия състав - чуждестранно лице, което извършва инвестиция без регистрация или разрешение. Той поначало няма право да действа. И наказанието не е глобата, а по другото трябва да се произнесе органът и да му каже: "Стига си действувал, ти нямаш право на това!" То не е санкция, то просто е една констатация, която трябва да се изрази.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви много, и този малък спор е преодолян. Моля ви, гласувайте чл. 13 така, както се докладва. 50 хиляди с оглед на промяната в стойността на парите, а и за респект.

Чл. 13 се приема с 205 гласували за, 2 - против, и 3 - въздържали се.

Господин Карамфилов, предлагам ви, допълнителните разпоредби да докладват цялостно по параграфи, а техният анализ може да стане от народните

представители свободно, по който от текстовете желаят да вземат думата.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Допълнителни разпоредби.

1. Министерският съвет може да постави разпоредбите на този закон да не се прилагат изцяло или отчасти за инвестициите в стопанска дейност на чуждестранните лица от държави, в които спрямо български дружества и граждани се прилагат дискриминационни мерки.

2. В случаите на чл. 4, ал. 3, както и при прехвърляне на поименни акции и дялове на чуждестранни лица в български дружества на други чуждестранни или местни лица, съответният орган, извършващ регистрацията, е длъжен да уведоми незабавно органа по чл. 6, ал. 1, като му изпрати препис от регистрационния документ.

3, ал. 1. По смисъла на този закон "чуждестранна инвестиция" е вложение на чуждестранно лице в стопанска дейност чрез:

1. Учредяване на собствено предприятие или придобиване на изключителна собственост върху предприятие;
2. Разширяване на собствено предприятие;
3. Участие в ново или в съществуващо предприятие;
4. Дългосрочен инвестиционен кредит (5 и повече години) в предприятието, получен по извънбанков път.

Ал. 2. Минималният размер на инвестициите по точка 1 и 4 от предходната алинея не може да бъде по-малък от 50 000 щатски долара или равностойността в друга конвертируема валута по курса в деня на регистрацията.

Ал. 3. Не се смятат за инвестиции вложенията на чуждестранни лица по предходните алинеи във фондации, фондове и други организации с нестопанска цел, включително, когато се извършва стопанска дейност за постигане целите на тези организации.

Ал. 4. "Чуждестранно лице" по смисъла на този закон е:

1. Юридическо лице или дружество, което не е юридическа личност, които са регистрирани и имат седалища в чужбина;
2. Чужд граждани, независимо дали има постоянно местоживеење в страната;
3. Български гражданин с постоянно местожителство в чужбина.

4. По смисъла на този закон чуждестранен контрол е вложение или участие на чуждестранно лице в предприятие, което му осигурява право или възможност да определя пряко или непряко решенията или дейността на предприятието.

Преходни и заключителни разпоредби.

5. Разпоредбите на чл. 4 се отнасят и за дружества с чуждестранно учас-

тие, които са регистрирани в страната.

6. Този закон отменя чл. 4, ал. 2 и ал. 3 и чл. 99 до чл. 106, чл. 119, чл. 120, 121, 123, 124, 125, 126 и # 11 от Преходните и заключителните разпоредби на Указ N 56 за стопанската дейност.

7. Чуждестранни инвестиции в безмитните зони се уреждат в отделен закон.

8. Министерският съвет в тримесечен срок от влизане на закона в сила да утвърди списъците по чл. 4, ал. 2, точка 4 и б.

9. Изпълнението на този закон се възлага на Министерския съвет.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Сега, по съдържанието на допълнителните разпоредби и на другите. Господин Стоилов има думата. Нека да става стегнато, това е финалът на закона.

СТЕФАН СТОИЛОВ: Уважаеми колеги, ние сме пред приключване на работата, моля за малко внимание по следния въпрос, който също дълго, дълго беше дискутиран в нашата комисия.

Дойдохме с известни различия и това не са различия по някакви политически цветове или критерии. Става дума за следното. Една част от членовете на Икономическата комисия сме за долната граница на всеки инвестиционен проект, минималната граница да бъде 50 000 долара. С едно изключение, което е свързано със съображенията да бъде стимулирано максимално производство на стоки в страната. С оглед на това аз правя отново и отново предложение след многократните варианти, мисля, че председателят на комисията ще приеме, след онези корекции, които той прочете в сравнение със стария ни текст да има едно допълнение към ал. 2. Обърнете внимание, минималният размер на инвестициите и т.н е 50 000 долара и те се отнасяха за точки 1 и 4. Аз предлагам да добавим текст и изразявам мнението на твърде много членове на нашата комисия. "Този минимум не се изисква за инвестиции непосредствено в производството на стоки." Което означава, че по отношение на всички точки, що се отнася до инвестиционни проекти в други сектори на стопанската дейност: търговия, внос, износ, комисионерство и пр. и пр., ще се изисква този минимум. Приключвайки, искам да ви обърна внимание, че в Закона за чуждестранните инвестиции на нашата южна съседка Турция такъв минимум е предявен като изискване за абсолютно всички сектори на стопанската дейност. Част от нашите големи страхове са свързани с това, че в редица сфери на дейност малки и свръхмалки капитали и капиталчета - полуспекулативни, т.е. целящи полуспекулативни цели, могат да проникнат в страната и те няма да представляват никакъв фактор за активизиране на действителната стопанска дейност.

Приемайки този минимум за всички останали сфери на дейност и непредвлявайки това изискване по отношение на производството на стоки, ние според мен все пак предлагаме един много по-либерален режим спрямо такива закони например като този, който действа в Турция. А тъкмо оттам може да се очакват твърде много набези на такива дребни и средни капитали. Много моля да приемете една такава корекция.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стефан Златев има думата.

СТЕФАН ЗЛАТЕВ: Уважаеми колежки и колеги, напълно съм съгласен, че трябва да има заложена долна граница на инвестициите. Съображенията са ясни. Но паралелно с това, не мога да не одобря казаното от моя колега господин Стоилов.

Искам да направя още едно допълнение. Ако под производство на стоки се разбират и инвестиции в селското стопанство, то тогава нямам допълнения, но за да бъдем брилянтно ясни и точни, нека да добавим "и в селското стопанство", тъй като там може с малки инвестиции да се помага на отделни...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Къде предлагате да се добави това в текста?

СТЕФАН ЗЛАТЕВ: На същото място, където предложи господин Стоилов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Посочете мястото.

СТЕФАН ЗЛАТЕВ: Става дума за ал. 2 на # 2 към текста, който той предложи "с изключение на производството на стоки". Към този текст да се добави и "с изключение, когато инвестициите са в селското стопанство".

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: И хранително-вкусовата промишленост.

СТЕФАН ЗЛАТЕВ: Там е казано пряко производство на стоки, но просто да се уточни. Хранително-вкусовата промишленост не е производство на стоки, така че влиза в това, което каза господин Стоилов, а ако се добави: "и селското стопанство", смятам, че ставаме брилянтно точни.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Куманов.

ДИМИТЪР КУМАНОВ: Уважаеми колеги, от чисто практическа гледна точка, за да постигнем, така да се каже, отлепване от икономическата нула, до която се приближаваме, считам, че долният праг на чуждестранните инвестиции трябва задължително да се занижи. Тази сума 50 000 долара е прекалено голяма. Един занаятчия би могъл да постигне някакво развитие на своята дейност, конкурентоспособно и при много по-малка сума в определени случаи, а да не забравяме, че редица процъфтяващи фирми сега носят названието "дом еди-кой си." Тоест те са произлезли от малки надомни работилници.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Иван Кръстев.

ИВАН КРЪСТЕВ: Моята молбата е специално към председателя на Законодателната комисия господин Джеров. Със Закона за чуждестранните инвестиции, който вече приемаме, според мен не се изчиства добре проблемът с вещните права. С чл. 4, ал. 1, точка 2 ние току-що приехме, че за придобиване на право на собственост върху сгради и други вещи права върху недвижими имоти се изисква решение от Министерския съвет или от колективния орган, както приехме.

С преходните и заключителните разпоредби, които предстои да гласуваме, не се изчистват добре отменянията в останалите закони и по-специално с чл. 29 на Закона за собствеността. Аз ще го прочета буквално: "Чуждите граждани с местожителство в чужбина могат да придобиват недвижим имот в страната само с разрешение на министъра на финансите." Ние приехме Министерския съвет като колективен орган. По-нататък при даване на разрешение министърът на финансите взема предвид съществуване на "взаимност с държавата", тоест с кои държави имаме взаимност и с кои не. По-нататък още по-лошо "когато има само международен договор, закон или друг акт". Подобна е и картината с чл. 23 на Закона за сделките с валутни ценности и валутния контрол.

Предложението ми е, господин Джеров, допълнително оглеждане на тези два члена. Не искам да чета сега и чл. 23, но бъркотията и там е същата, както в чл. 29.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Дочев.

ИВАН ДОЧЕВ: Уважаеми колеги, взимам отношение втори път по този закон във връзка с долната граница на чуждестранните инвестиции. Вече имам възможност да изложа становище, че тя е минимална. Кои са съображенията, които искам да изкажа пред вас, за да ви убедя, че тази граница от 50 000 щатски долара е наистина минималната, която можем да приемем, а не да се шири схващането във връзка с изказването на господин Куманов за # 3, ал. 2. Става дума за това, че 50 000 щатски долара са вече един апартамент в София или една нормална, да кажем, хубава западна кола.

Представете си инвестиции от рода на 1000, 2000, 3000, 5000 долара. Това са инвестиции, които могат да бъдат улични инвестиции за игри на децата, портативни машини и всякакъв друг род, които в никакъв случай не могат да се вместят в смисъла на закона, в идеята на закона, да привличат чуждестранни капитали, които могат да създадат условия за развитието на нашата икономика в технологично отношение, които могат да доведат до реструктуриране на

отделни отрасли на народното стопанство.

Освен това този долен праг дава възможност, ако някой се опасява, че при сдружения нашите български представители в тези сдружения няма да бъдат равноправни да се даде възможност с тази долна граница да се повиши цената или участието от българска страна не само с парични средства, но и с вещни права или с недвижимо имущество, което ще повиши стойността, ще повиши дела, частта на българския участник в сдружението.

Без да прилагам повече мотиви, аз ви предлагам да гласуваме долна граница 50 000 щатски долара, дори със съзнанието, че това е минималната долна граница.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: По предложението, господин Иван Тенев, имате думата.

ИВАН ТЕНЕВ: Имайки предвид, че се намираме на второ четене, чета текст за дискуссионната ал. 2 на # 3.

"# 3 (2) Минималният размер на инвестициите по точки 1, 3 и 4 от предходната алинея не може да бъде по-малък от 50 000 щатски долара или равностойността в друга конвертируема валута по курса в деня на регистрацията. По-малък размер на инвестициите е допустим в случаите на точка 2 от предходната алинея, а също така при инвестиции, насочени към производство на стоки, както и към производство и преработка на селскостопанска продукция."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това сякаш е един хубав текст с оглед на предложението. (*Ръкопляскания*)

Има думата Жан Виденов.

ЖАН ВИДЕНОВ: Само една дума, колеги, по спора за минималния размер на инвестициите. Не трябва да забравяме, че в съседна Турция е предвиден минимум от 50 000 щатски долара, за Корея е 100 000. Това въобще не пречи на чуждестранните инвестиции в тези страни. Имам предложение за включване в допълнителните разпоредби на нов # 5 със следното съдържание:

"# 5. По смисъла на чл. 10 от този закон, към природните ресурси спадат и разпределените на страната радиочестотен спектър и позиции на геостационарната орбита."

Колеги, разбирам, че това е прекалено специфично и конкретно за включване в един общ Закон за чуждестранните инвестиции, но ние трябва да прокарваме върху законова форма понятието "радиочестотен спектър" и "геостационарна орбита" именно като природен ресурс. С това вече взе да се злоупотребява, то очевидно не се разбира.

И накрая искам да споделя, без да правя някаква криза от това, защото нямам и конкретно предложение как да решим проблема, та, притеснението си

логична грешка. Използували сме термина "национален режим". В съвременното международно право се използват три точно фиксирани принципа на третиране на чуждестранните инвестиции със съответните термини: "Най-облагодетелствуваната нация", "справедливото и безпристрасно третиране" и "националното третиране". И тук спорът съвсем не е термнологичен. Ежегодно ОИСР* издава томове тълкувания, анализи по страни, в които започва от използваните термини, използваните принципи на третиране, изключенията от тях във всяка страна и това е важен ориентир за чуждестранните инвеститори.

Ако можем, господин Ганев, господин Карамфилов, господин Джеров, да заменим някак израза "национален режим" със стандартния, възприет от всички израз "национално третиране", да излезем с някакво тълкувание може би, ако това е невъзможно, ще бъде чудесно и ще се преодолеят много недоразумения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Павлов.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Това, което предложи господин Виденов, има страшно много логика по отношение на честотите. По отношение обаче на въздушния стълб над страната има международни договорености, които определят над определена височина вече международно използване. И затова исках съдействието на проф. Янков. Има в момента действаща разпоредба по този въпрос. Моля за компетентно мнение.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Навлязохме в сложна материя.

ВАСИЛ ДИМИТРОВ (от място): Искам да обясня.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Обяснете го, разбира се. И вижте над коя височина можем да гласуваме закона. (*Весело оживление*)

ВАСИЛ ДИМИТРОВ: Много се извинявам, геостационарната орбита няма нищо общо с въздушното пространство. Геостационарната орбита на спътниците, които се използват, е точно определена в пространството. Този въпрос е уреден с международни закони. Тази формулировка, която се предлага, е перфектна.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има ли някой по честотата? (*Весело оживление*)

* Организация за икономическо сътрудничество и развитие.

Има думата господин Премянов, той е апологет на тезата.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Аз няма какво да доказвам. Тази теза вече е предложена. Приемам тя да влезе по този начин с пояснението на нашия колега Васил Димитров. Мисля, че е безспорна необходимостта това да бъде направено. Понятието "природни ресурси" никъде не е разтълкувано по начин, който нашето законодателство би обхванало и в приложното му поле би влезло това, за което говорим, а то е много важно.

Искам да направя предложение по друг текст. Струва ми се, че по-разумно ще бъде от наша страна, ако възприемем първоначално предложения текст на комисията. Това, което господин Иван Тенев направи, мисля, че е известна импровизация и много би разколебало моето чувство дали по този начин правим нещо добро за евентуалните наши партньори инвеститори, или вредим на нашата икономика. Затова по ми е леко да гласувам за текста, който беше предложен от Комисията по икономическата политика и от Законодателната комисия.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Карамфилов.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Аз, уважаеми колеги, мисля, че няма нужда да се занимаваме с тази материя и да я интерпретираме от гледна точка на международното право, тъй като аз казах предишния път, това се отнася към категорията на концесиите. А концесиите се извършват със специален закон.

СВЕТОСЛАВ ШИВАРОВ (от място): Да си гледаме инвестициите, няма защо да гледаме цялата материя.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Захариев.

ПЕТКО ЗАХАРИЕВ: Аз няма много да говоря върху това, което предложи господин Тенев, и то не е направена импровизация. За това нещо се коментира в кулоарите много отдавна - за този режим, който се въвежда, и то в ограничителен разискващ режим. Затова аз предлагам обезателно да се гласува и направо да се предложи за гласуване предложението на господин Тенев.

Ние имаме доста голям периметър на действие, особено в областта на селското стопанство, където съществуват основни производствени фондове, като сградния например, който ще стане абсолютно неизползуваем в близките две или три години, в самото преустройство и пренасочване на селското стопанство, реструктурирането му, особено в областта на животновъдството. А там ние имаме съсредоточен сграден фонд някъде 8 милиарда по стари цени. И този фонд ще се използва именно в леката и хранителната промишленост, в об-

ластта на преработването на селскостопанската продукция.

Следователно това, което предложи господин Тенев, е най-удачното.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Сега искам да помоля заместник-министър председателят да вземе отношение по повдигнатия въпрос.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Аз мисля, че предложението на господин Тенев е разумно, но предлагам да падне и точка 3 за участието. Да остане точка 1, а точка 4, 2 и 3 да отпаднат и да остане последното изречение, което той предложи, едно уместно предложение за предприятията, произвеждащи стоки и селскостопанство.

Аз зная, че сте гласували въпроса за органа, но ми се струва, че ако преведем на английски "колективен орган", никак няма да звучи. Може би трябва да се запише "или комисия, определена от Министерския съвет".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не искахме да изземваме прерогативите на Министерския съвет.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Е, колективен, сега, какво означава това?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Това ще рече, че няма да е един.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Добре, ще звучи много интересно на чужд език. Моего предложение е да бъде "комисия, определена от Министерския съвет".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Георги Пирински.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Предлагам внимателно да преценим въпроса за изключението, което господин Тенев предложи. Мисля, че то не трябва да се приема. Текстът да остане така, както беше даден от господин Карамфилов и както звучеше до момента от господин Тенев, където той казва "с изключение за производство и т.н."

Ние току-що обменихме няколко думи с него. Би трябвало да има и таква разбиране, че не целият капитал би бил внесен в дружеството, което ще се занимава и с производство. Важното е той да бъде записан. А все пак това е гаранция за сериозен ангажимент на чуждестранния инвеститор за дълготрайно присъствие в българската икономика, а не едно епизодично положение. Няма да се разпростирам повече. Предлагам текстът да бъде приет така, както го предложи господин Карамфилов.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Йовчо Русев.

ЙОВЧО РУСЕВ: Уважаеми колеги, искам да подкрепя текста, който е предложен от Комисията по икономическата политика. Искам също да защитя правата на селскостопанските производители. Искам да кажа още на госпо-

да депутатите, които направиха това предложение, че един обикновен зърнокомбайн днес се продава за 75 000 долара. Това е дената му. Един фуражокомбайн за 65 000 долара. Какво искаме да внасяме ние в нашето земеделие? Дребни сечива или машини и техника, които ще повишат неговото равнище.

Смятам, че текстът на Комисията по икономическата политика напълно защитава интересите на стокотриизводителите.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата Петър Башикаров.

ПЕТЪР БАШИКАРОВ: Искам само да подкрепя казаното от господин Йовчо Русев и да се присъединя към предложението, което направи той - текстът да се гласува така, както е предложен от Комисията по икономическата политика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Луджев.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Още когато обсъждахме този въпрос преди два дни, възникна този проблем. Господа, аз не мога да разбера защо е необходимо с такава прецизна точност да отмерваме и да слагаме някакви граници в едно поле, където не ни е ясно как ще се развият нещата и какви възможности за малък бизнес могат да съществуват. Какво означава това, че един комбайн струва 65 000 долара? Може да се направи инвестиция от няколко души по 1000 долара. Могат да влязат по някакъв друг начин в производството. Кой ще ни обясни тук и ще ни каже каква норма може да има в света за малкия бизнес, за производствения малък бизнес?

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Има такива норми.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Зная, все пак това е една от специалностите ми. Искам да ви кажа, че не бива да прекаляваме с нормативните ограничения. За учредяване на предприятия - добре, но за участие, за разширяване на производството, не би трябвало. Човекът може да дойде с 1000, 2000 долара. Да не мислите, че са се затичали толкова много чужди инвеститори за България? Или че няма възможности да участвуват външни инвеститори по някакъв друг начин с малки инвестиции, с малки предприятия в различни направления?

Тепърва у нас ще се развиват услугите на различни нива. Просто е излишно. Нищо няма да направим с това, освен да спрем някакъв допълнителен поток. Съгласен съм, че е може би опасно в сферата на търговията, но защо да бъде така в сферата на производството и в сферата на услугите, имам предвид модерните видове услуги? Няма да има ефект. Големият инвеститор идва с големите суми. През тези дни имах вече няколко делови контакти. Фирмата "Сименс" идва с 50 милиона долара, някои австрийски банки с едни-колкото си мили-

она и т.н. Тези 50 000 долара за мен дори и в този вид са една изкуствено сложена пречка, но поне да не я разширяваме прекалено много.

Така че, умолявам ви, да се приеме текстът така, както беше предложен от господин Тенев, но да отпадне точка трета.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Почти всичко е ясно. Докато се прави предложението, има думата господин Джеров във връзка с един правен проблем.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Този въпрос се появи от изказването на господин Кръстев. Той поддържа виждането, че чл. 29 от Закона за собствеността пречи да допуснем редакцията, която е предложена тук във връзка с придобиване на вещни права върху недвижими имоти. Въпросът е принципен и не мога да приема възражението на господин Кръстев. Още древните римляни преди повече от 2000 години създадоха един принцип, който помним и досега: "Общият принцип лежи в основните закони". Никаква пречка няма, а то е напълно допустимо, конкретният, специалният закон да направи отклонение от генералния, от общия закон. Поради това смятам, че в разглеждания сега закон не допускаме никакво противоречие с основния закон и не се налага абсолютно никаква корекция.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Има думата господин Пирински.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Господин председателю, от разговорите, които проведохме, като че ли има някакво недоразумение. Може би господин Карамфилов ще обясни най-добре. Нека и аз да кажа две думи. Границата от 50 000 долара като минимална долна граница се отнася за случаите по точка 1 и 4 и не се отнася за точка 2 и 3. Може би господин Карамфилов трябва да каже кои са точките, тъй като предполагам, че не всички са ги разбрали. Необходимо е вие достатъчно ясно да ги прочетете.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Нека господин Карамфилов да довърши мисълта си.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, според мен се създава едно неправилно впечатление, а може да се каже даже недоразумение. Искам да изясня предложението, което правим. Долната граница от 50 000 щатски долара се отнася за първи случай, когато западен инвеститор учреди в България предприятие и той е единствен и изключителен собственик на това предприятие. С тази долна граница искаме в България да влезе сериозен капитал. Когато обаче в точка 2 - той разширява предприятието си - не му поставяме никакви ограничения, защото разширението е свързано с неговия икономически и стопански интерес. Той оценява и решава доколко трябва да разраства

предприятието или не. Не се поставя също така ограничение, когато чуждестранен инвеститор иска съвместно с български акционери да учреди акционерно дружество или пък да участвува във вече учредено акционерно дружество независимо в коя област е то. Ограничение се поставя в точка 4, когато става дума за дългосрочен инвестиционен капитал. Той не бива да бъде по-малък от 50 000 щатски долара.

Искам и още нещо да кажа - защо не поставим ограничения за участие на чуждестранен инвеститор при съучастие с български акционери? 50 000 долара - ако ги поставим като ограничение, то за българина това са един милион лева. Ние практически по този начин продаваме контролния пакет на чужденец - с поставянето на такава граница. Затова именно по точка 2 и 3 при разширяване и при участия в наши акционерни дружества смятам, че не е необходимо да поставяме никакви граници.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Да, така е предложението. Господин Михайлов, имате думата.

РОСЕН МИХАЙЛОВ: Ние току-що гласуваме # 1 от Допълнителните разпоредби. Ако отидем към приемане на варианта на ал. 2 от # 3, в който изключваме освен дългосрочния инвестиционен кредит, получен по извънбанков път и заедно с това - разширяване на собственото предприятие, а също така участие в ново или в съществуващо предприятие смятам, че ще срещим и ще влезем в противоречие с # 1. Затова предлагам в ал. 2 да бъдат посочени само точка 1, 3 и 4. Хипотезата е следната: ако в Турция е приета минимална граница от 50 000 щатски долара, един инвеститор, отивайки там, трябва да подлежи на това ограничение, но реципрочният представител на този бизнес, идвайки в България - виждате, че се получава една дискриминация.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ (от място): Е, хайде, стига сме се мерили с тая Турция! Турция, та Турция!

РОСЕН МИХАЙЛОВ: Аз го казвам като пример, тъй като вече беше посочен подобен.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Добре. Мисля, че е уточнено. Имате думата, господин Кръстанов.

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: Уважаеми колеги, аз категорично подкрепям колегата Росен Михайлов - заместник-председателя на Комисията по икономическата политика, във връзка с неговото последно изказване. Имаме две съседни страни, в които действа законодателство, определящо по отношение на това, което ние сега искаме да приемем - нещо като дискриминационна мярка. Например в наши съседни страни ние не можем да влезем с 48 000 долара, т.е. с равнище на капитала по-малко от 50 000 щатски долара, а този капитал

може да влезе в България със суми - по-ниски от това равнище, което е отбелязано. Това е съдържанието на текста, който предложи господин Росен Михайлов. Аз мисля, че ние тук би трябвало да се замислим. Има и още един аргумент, който не беше приведен. Ние не можем да влезем там, а те могат да влязат при нас.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ (от място): И какво тук е лошото?

ДИМИТЪР КРЪСТАНОВ: Тук има някои други неща, които можем да разискваме отделно, господин Луджев. И аз съм готов на това. Те бяха разглеждани обстойно в Комисията по икономическата политика.

А има и още един аргумент, който е изтъкван и друг път от тази трибуна. Ние би трябвало да запазим под този праг от 50 000 щатски долара една възможност на националния капитал, на българския частен капитал да се развива, да се роди и да се инвестира именно под този праг, където няма да допуснем други по-малки капитали да се настаняват. Така капиталът ще може тук да расте, да нараства, да набира сили и обем и след това да минем на по-горните капиталови равнища за инвестиции. Това е според мен един чисто икономически аргумент, който не може да бъде преодолян без сериозна критика.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря. (Оживление в залата, много от депутатите спорят помежду си.) Аз не знам дали от много-то оратори текстът се изясни!?

АТАНАС МОЧУРОВ: И аз не знам дали текстът се изясни и дали трябва да прищипорваме нещата. Ние не работим в консервна фабрика по часов график. Предлагам да се угаложат тези неща, икономистите да поработят спокойно и ние да приемем един прецизен текст, от който няма да се срамуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Това е едно предложение, което звучи добре. Заповядайте, господин Величков.

АЛЕКСАНДЪР ВЕЛИЧКОВ: Според мен тук стават странни неща. Ние не сме посъгъвали така никога. Предложиха се две тези. Вместо както е по правилника да гласуваме за тях, ние предоставяме правото на няколко души от Комисията по икономическата политика да ни предложат един-единствен текст. Ние не сме машинки за гласуване, също имаме глави на раменете си и можем да преценяваме нещата. Вече сме изразили мнението си.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви, това е разумно. Някои искат да възпроизвеждат споровете от комисиите в залата. Това също не е целесъобразно. Аз не давам никакъв конкретен пример.

И така по допълнителните разпоредби: по # 1 и по # 2 има ли спорове? Няма. По # 4? Няма. На # 3 ще се върнем допълнително. Дотук гласуваме от Допълнителните разпоредби # 1, 2 и 4. Моля ви, гласувайте!

200 народни представители подкрепят направеното предложение, 3 са против и 2 се въздържат. Приемат се тези параграфи от допълнителните разпоредби.

Остава # 3, за който досега твърде дълго беше реч. Господин Карамфилов, вие поддържате становището на Комисията по икономическата политика? Вие, господин Джеров също ли? *(И дамата отговарят положително.)* Ще подложим първо него на гласуване. Нека различието да бъде формулирано и съобщено. Господин Михайлов, моля дайте предложението си в писмен вид.

КРЪСТЬО СТАНИЛОВ *(от място)*: Нека да чуем как звучат и двете предложения, за да ги сравним.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Твърде дълго се чуваше, господин Станилов. Необходимо е сега да се формулира само по-точно. Това е проблемът. Сега ще го направим. Моля за тишина.

РОСЕН МИХАЙЛОВ: "Ал. 2. Минималният размер на инвестициите по точки 1, 3 и 4 на предходната алинея не може да бъде по-малък от 50 000 щатски долара или равностойността в друга конвертируема валута по курса в деня на регистрацията."

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Тук се прибавя точка 3 в изборването на ал. 2 по # 3. Гласуваме целия # 3 така, както се докладва сега от Комисията по икономическата политика, а след това отделно - във втората алинея ще гласуваме отделно предложението на господин Михайлов, който е същият текст, но когато се казва: минималният размер на инвестициите по точка 1 и точка 4 - в първоначалния текст - той прибавя 3 и 4 точка. Това е разликата. Моля за внимание. Гласуваме # 3 така, както е докладван най-напред от Комисията по икономическата политика. Гласувайте, господа.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ *(от място)*: Но това е безсмислено.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ *(от място)*: Но кажете на кого да го обясним!?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Гласувайте ви моля.

159 подкрепят текста, 42 са против и 7 се въздържат. Текстът се приема. *(Оживление в залата.)*

Сега ще гласуваме предложението на господин Михайлов. Ще го прочета внимателно. Ние всъщност сега подкрепихме като цяло втората алинея, която гласи: минималният размер на инвестициите по точки 1 и 4 - това е, което гласувахме - от предходната алинея не може да бъде по-малък от 50 хиляди щатски долара или равностойността в друга конвертируема валута по курса в деня на регистрацията. Господин Михайлов предлага: минималният размер на

инвестициите по точка 1, която съществуваше да се прибави точка 3. Напомням точка 3: "Участие в ново или съществуващо предприятие". Това е неговото предложение. Който подкрепя предложението на господин Михайлов - гласува за, а който подкрепя първоначално гласуваното заедно с цялото предложение - гласува обратното.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ (от място): Но нали вече гласувахме това.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ние гласувахме цялото. Всъщност гласувахме за добавката или не на точка 3. Моля ви, гласувайте.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (от място): Ами те сега и това ще го приемат.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ние гласувахме изцяло текста на # 3. И когато се направи едно предложение - то така се гласува. Не може да бъде иначе. Процедурно ще го изясним - не това е проблемът. Моля ви, гласувайте!

171 народни представители приемат предложението за прибавянето на точка 3, 25 са против и 4 се въздържат. Добавката се приема.

ДОКЛАДЧИК АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Господин председател, на мен ми се струва, че с първото гласуване ние решихме въпроса. Целият текст беше подложен на гласуване, той включваше точки 1 и 4. Направи се второ гласуване, на което се приема повторно текст с друго съдържание. При това на мен ми се струва, че така не би могло да се процедира. Трябва да се гласува, за да бъде напълно ясно точно за какво гласуваме.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Искането за повторение на това гласуване е коректно, само трябва да формулирме текста наистина по-ясно.

РОСЕН КАРАДИМОВ: Уважаеми колеги, възползвам се от правото си за процедурно мнение против. Аз смятам, че двете предложения не се изключват едно от друго, а едното допълва другото. След като сме гласували по общото, беше наше право да подкрепим ограничението и това което предложи господин Михайлов, или да не го подкрепим. Ако ние бяхме гласували против първото предложение, то как щяхме при второто да гласуваме за точка 1 и 4, след като сме ги отrekli при първото гласуване? Тук не става въпрос за взаимно изключване, а за допълване на две предложения.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Не. Тук място за ръкопляскания няма, защото ще ви кажа много точно как стоят нещата. Нека да говорим много сериозно. Ние гласувахме текста цялостно първоначално с този текст.

СТОЮ ДУЛЕВ (от място): Но ние гласувахме с уговорката...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Дулев, когато се

повдигне на базата на правилника искане за прегласуване на нещо, което буди съмнение от един даже народен представител, то няма пречка Бюрото да го подложи на повторно гласуване. Въпросът е едното предложение без точка 3, а аз нямам никакво отношение към текста, за да не съдите за едното или другото, а другото - гласуваме текста с точка 3. Това е разликата.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Разликата е огромна, колеги! Това означава, че разликата е по същество. И това означава, че тези чуждестранни инвеститори, които нямат 50 000 долара няма да могат да участват в наши смесени дружества. Ние им затваряме вратата по този начин и според мен правим една фатална грешка за оживяване, за съживяване на малкия бизнес.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Господин Стоилов, имате думата.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз се връщам към процедурата и не искам да обсъждам сега решението по същество, тъй като водещият формулира така предложението: гласуваме основния текст, след което ще се гласува евентуално неговото допълнение. И именно такъв е нормалният ред за процедиране. Гласува се основният текст и към него вече могат да се нанесат никакви допълващи го елементи, които могат да променят съдържанието му, но те не променят конструкцията. От тази гледна точка нямаше никакви процедурни дефекти. Ако има съмнение у някой от депутатите, то аз не съм против да се повтори процедурата на гласуване, но тя беше перфектна.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Аз изрично казах, господин Стоилов, радвам се, че по-ясно го изразихте. Тук не става дума за дефект на гласуването, а за съмнение, изразено от депутат, и то поражда това второ гласуване.

Минималният размер - повтарям - на инвестициите по точки 1 и 4 от предходната алинея не може да бъде по-малък от 50 хиляди щатски долара или равностойността в друга конвертируема валута по курса в деня на регистрацията. Това е основният текст. Сега гласуваме допълнението, предложено от господин Михайлов. С други думи: който гласува за - прибавя точка 3 към този текст. Който гласува обратно - приемаме текста без точка 3. Това е формулата: Който иска добавката на точка 3 - гласува за, който е за без точка 3 - гласува обратното. Моля за тишина. Много е ясно какво се гласува, а не е ясно дали се разбира добре - това е вече друг проблем.

132 народни представители подкрепят предложението, 64 са против и 7 се въздържат. Приема се добавката на точка 3 към ал.2 на # 3.

От текста, който беше докладван първоначално, кои текстове останаха открити, господин Карамфилов. Нека да преминем по-нататък.

ДОКЛАДЧИК ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ (*от място*): Останаха преходните и заключителните разпоредби така, както бяха докладвани от # 5 до 9.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Добре. Гласуваме # 5, 6, 7, 8 и 9 от преходните и заключителните разпоредби. Гласуваме преходните и заключителните разпоредби така, както бяха докладвани. По тях нямаше никакъв спор. Гласувайте, господа народни представители.

Моля за още няколко минути тишина. Ще се чуят и важни съобщения.

188 са за, 1 е против и 8 се въздържат. С това ние приключваме закона, но има едно малко допълнение. Господин Карамфилов, имате думата.

ЗАХАРИ КАРАМФИЛОВ: Уважаеми колеги, оказа се, че при четенето е пропуснат един текст. Чл. 4, ал. 2, точка 1.

Чета точка 1 с допълнението: "Инвестициите във военната промишленост, банковата и застрахователната дейност." Пропусната е "застрахователната дейност".

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Гласуваме това допълнение в текста: "и застрахователна".

При 183 гласували за от общо толкова участвали в гласуването, никой не е против и никой не се въздържа.

(*Текстът на закона - Приложение N 2, II.*)

Дойде минутата на това финално изречение. Отдавна чаканият и искан Закон за чуждестранните инвестиции е вече юридически и искам да вярвам житейски факт. Отново трябва да бъдат поздравени двете специализирани комисии - Комисията по икономическата политика, ръководена от господин Захари Карамфилов и Законодателната комисия, под председателството на господин Александър Джеров. (*Бурни ръкопляскания.*)

И колкото и от името на Бюрото думите, които казваме, звучат повторяемо, те толкова повече имат своята голяма стойност. Този път наистина приключваме седмицата с два изключително важни икономически закони на промяната. И този път наистина музиката трябва да свири парад. (*Ръкопляскания*)

Сега нещо много важно за идната седмица.

Първо, предложението на Бюрото е в духа на решението, взето тук на 4 април, заседанието във вторник от 15 часа да бъде посветено само на конституционните дебати. (*Ръкопляскания*)

Предлага се също, тъй като сряда беше отделена за работа на комисии, но преди всичко на Конституционната комисия, тогава да има пленарно заседание, също след обяд, а сургинта да работят комисии. И тогава също да има разисквания по проекта за нова Конституция. (*Ръкопляскания*) Във вторник след обяд и в сряда след обяд.

В четвъртък и петък ще бъдат дните на тези закони, които искаме да гласуваме заедно в духа на демократичните промени.

РЕПЛИКИ ОТ ЗАЛАТА: Петък е 24 май.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Във връзка с това, че трябва да има повече яснота за това, което предстои през идната седмица, чуйте уточненията.

Тогава непременно трябва да постъпи Законът за устройството на Министерството на вътрешните работи и да се гледа. Бюрото ще вземе мерки.

Второ, законопроектът за изменение и допълнение на Закона за държавните такси. Той е разпределен в Бюджетната комисия и в Законодателната комисия и чакаме становището на Законодателната комисия. Другото е налице.

Законопроект за изменение и допълнение на Указа за търговското корабоплаване в България. Тук корекцията е минимална "Народна република България" ще се наименува и в този закон само "Република България".

Малкото изменение в Наказателния кодекс, което повдигна разисквания и беше спряно, също ще се гледа. Една корекция в законопроекта за отмяна на Закона за предложенията, сигналите, молбите и жалбите на трудещите се, във връзка с това чакаме становище на самата Комисия по молби, жалби и предложения на гражданите, както и на Комисията по правата на човека и националния въпрос.

МАРИАНА ХРИСТОВА (от място): Нашето становище е внесено преди два дни.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Ще гледаме и малките законопроекти, които са внесени - прокуратура, адвокатура, и които бяха сложени на днешния дневен ред.

Законопроект за изменение и допълнение на Закона за пребиваване на чужденците в България. Това е текстът, свързан само с една корекция в чл. 19, ал. 1.

Една корекция в Закона за българското гражданство, но то през идната седмица няма да бъде готово.

Това, което е особено важно да се чуе. Очакват се групата закони за местните органи на държавната власт и комисияте, които не са си изпълнили ангажмента, ще бъдат повикани в Бюрото в понеделник сутринта.

Законът за приватизацията - чака се становището на Комисията по икономическата политика.

Обобщеният законопроект по кадастъра стои на бюрото на Законодателната комисия - чака се това становище.

И обобщения законопроект за кооперациите, във връзка с който се чака

становище на Законодателната комисия.

Твърде много неща се изброиха. Мисля, че нещата оттук нататък са ясни. За едно съобщение има думата госпожа Кирчева.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Уведомявам всички парламентаристи, които са немскоговорящи и се считат приятели на Германия по какъвто и да е повод, да заповядат на учредителното заседание на секцията на Българската интерпарламентарна група за приятелство с немския парламент във вторник, 21 май, в 17 часа в стая 40 на III стаж. Това ще бъде времето на почивка в пленарното заседание. Сбирката е учредителна, затова заповядайте всички.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря ви. Закривам заседанието. *(Звъни.)*

(Закрито в 15 ч. и 30 м.)

ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛИ:

Никодим Попов
Гиньо Ганев